

La Sang

R. i V. Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist
Tarragona 2023 - Núm. 40

SETMANA SANTA 2023

SETMANA SANTA 2023

Processó del Sant Enterrament
Tarragona

Divendres Sant 7 d'abril - 19:30h

Organitza:

Generalitat
de Catalunya
Departament
de Cultura

Col·labora:

AJUNTAMENT DE
TARRAGONA

SETMANA SANTA 2023

Del 2 d'abril al 9 d'abril
Tarragona

PORTADA: PEANYA FLAGEL·LACIÓ

Janet Calvo

EDITA

Reial i Venerable Congregació de la
Puríssima Sang de Nostre Senyor
Jesucrist
c/ Natzaret, 1 - 43003 - Tarragona

DIPÒSIT LEGAL

T180-2023

IMPRIMEIX

Impremta Comercial Offset

SUMARI

VIURE DE NOU LA PASCUA DEL SENYOR

Joan Planellas i Barnosell - Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

Pàg. 6

SETMANA SANTA 2023

Pau Ricomà i Vallhonrat - Alcalde de Tarragona

Pàg. 7

TRADICIÓ I EMPENTA

Noemí Llauredó i Sans - Presidenta de la Diputació de Tarragona

Pàg. 8

TEMPS DE RENAIXEMENT

Saül Garreta Puig - President del Port de Tarragona

Pàg. 9

SETMANA SANTA 2023

Josep Queralto Serrano, pvre. - Prefecte de la Sang

Pàg. 10

A PROPÒSIT DE LA PORTADA...

Antoni Pérez de Mendiguren Cros, pvre. - Prior de la Congregació

Pàg. 12

MEMÒRIA DE LA CONGREGACIÓ 2022

Maria Grau Alasà - Secretària de la Reial i Venerable Congrega-
ció de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist

Pàg. 14

ENTREVISTA PRESENTADORA REVISTA 2023

Pàg. 20

1948. CREACIÓ DEL PAS DE LA FLAGEL·LACIÓ D'INNO- CENCI SORIANO MONTAGUT

Josep Ignasi Boada Gasulla

Pàg. 22

EL PAS DELS ASSOTS O DE LA FLAGEL·LACIÓ DE LA CONFRARIA DE LA SANG DE TARRAGONA

Miquel-Àngel Soriano-Montagut i Marcos

Pàg. 36

LA FLAGEL·LACIÓ I ELS DEIXUPLINANTS

Quim Mas Carceller

Pàg. 40

LA ICONOGRAFIA DE LOS AZOTES DE CRISTO

Juan Manuel Martín García

Pàg. 44

1923, FA CENT ANYS

Daniel Pallejà Blay

Pàg. 50

RECUPEREM PATRIMONI DELS SEGLES XVII I XVIII

Daniel Pallejà Blay

Pàg. 60

LA PROCESSÓ DEL SANT ENTERRAMENT 2022

Comissió d'Organització de la Recollida i Processó del Sant En-
terrament

Pàg. 62

2022: ANY DE RETROBAMENT I CONSOLIDACIÓ DE LA BANDA

Banda d'Aspirants de la Flagel·lació

Pàg. 64

JUNTA DIRECTIVA

Pàg. 65

Pas de la Flagel·lació 1925, Rafael Marrugat

VIURE DE NOU LA PASQUA DEL SENYOR

Benvolgudes i benvolguts,

En el cicle litúrgic anual, ens tornem a preparar per recordar, celebrar i, sobretot, viure aquells esdeveniments cabdals de la història humana: la Passió, Mort i Resurrecció de Jesús de Natzaret. Tornar a preparar-se, però, no vol dir tornar a fer, literalment i estrictament, el mateix que s'ha fet sempre. I us preguntareu: com es pot fer això si, precisament, la principal finalitat de la vostra entitat és la de "tornar" a fer aquells actes i celebracions que veniu fent magníficament des de fa molt de temps i fer-los amb la màxima brillantor possible? A més, i certament, el que l'Església i el poble fidel celebra aquests dies és inamovible; els esdeveniments, les paraules i la significació d'aquell moment i d'aquells fets resta fixat en les nostres vides de persones creients i, fins i tot, apareix en la construcció de la nostra societat occidental mediterrània, vestida durant dos mil·lennis amb el segell cristià.

Tornar a viure vol dir tornar-nos a sentir interrogats pel Senyor Jesús, tornar a sentir com Crist s'adreça personalment a cadascú de nosaltres, també enmig les activitats i els actes que organitzeu. Vol dir tenir l'esperit obert al seu missatge: I, tenir l'esperit obert al Senyor, significa saber perquè fem el que fem. És una proposta cristiana al món per ser millors persones, per servir millor en totes les necessitats humanes, per transmetre el missatge de Salvació i per dur a terme la Missió –encarregada pel mateix Jesús– d'anar pel món a «anunciar la Bona Nova de l'evangeli a tota la humanitat» (Mc 16, 15).

La celebració personal d'aquests sants dies, és un moment més de la relació entre cadascú i el Senyor. Viviu-ho personalment i apassionadament, com un primer cop. Perquè l'encontre amb Jesús no és un acte repetitiu, és una experiència única, guaridora i salvífica. Després, amb el cor ple de Déu, cap dels actes que feu no us deixarà indiferents. Repetirem actes, cert, com ho fem a cada moments de l'any, però els nostres ulls i, especialment, els nostres cors, hauran vist tot allò de nou que Déu ens vol fer arribar amb l'exemple de donació del seu Fill. La fe, plena de significats, de pietat popular, de celebracions i tradicions, ha d'interrogar-vos, a vosaltres i a mi, sobre el «per a què» Jesús va donar la vida i el «per què» aquesta donació significa la Vida Eterna.

Felicito a la vostra entitat per buscar permanentment aquest no avergonyir-vos de manifestar la vostra fe. Encoratjo a les persones que van al davant i a la resta de membres a seguir fent el que feu i a seguir cercant noves fites. Encaminem-nos cap a l'alegria de la Pasqua. Perquè ajudar als altres, la pregària, l'evangelització, la transmissió de la fe, tot mira cap a la Resurrecció del Senyor. I des de la resurrecció de Jesús, Déu, Pare entranyablement bo, il·lumina les nostres vides i el nostre treball missioner.

Viviu de nou la Pasqua del Senyor, viviu-la amb el cor nou i amb un sentit profund de pertinença al Senyor i la seva Església. Perquè els qui vivim en Crist, com deia l'apòstol Pau, som una creació nova i ha començat un món nou (cf 2Co 5,17).

Amb tot el meu afecte, demano per a tots la benedicció de Déu.

† Joan Planellas i Barnosell
Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

SETMANA SANTA 2023

Espardenyers i esparters es van agremiar el 1545 per fundar la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist. Aquells congregants van començar a escriure el futur del que avui és una de les congregacions més antigues i rellevants que formen part de la Setmana Santa tarragonina i alhora del país.

El vostre compromís amb la ciutat l'arrossegueu des de fa molts anys i la història us avala. La congregació va ser el primer sometent de Catalunya aturant als bandolers que amenaçaven Tarragona i la seva ciutadania. Els vostres antecessors també van prendre part a la Guerra dels Segadors, a la Guerra Carlista, i a la Guerra del Francès, sempre vetllant pels interessos dels veïns i veïnes. Aquest sentiment de pertinença i els vostres valors, com l'esforç, la generositat i la solidaritat, s'han anat traspassant de generació en generació i fan que es mantinguin més vives que mai les vostres arrels i la vostra raó de ser.

Sou motiu d'orgull per la Setmana Santa de casa nostra. Vàreu ser els pioners en celebrar la Processó del Sant Enterrament a Catalunya, declarada Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional per la Generalitat. Amb aquesta iniciativa us vàreu convertir, sense cap mena de dubte, en un referent al país i alhora en perpetuadors de la fe i la passió amb la qual s'embolcalla la celebració de la Setmana Santa.

La vostra implicació amb aquesta commemoració es va veure reconeguda, ja fa un parell de dècades, amb l'atorgament de la Creu de Sant Jordi per la vostra dilatada història i per ser un dels principals referents a Catalunya de les tradicions de la Setmana Santa. Un reconeixement més que merescut.

La Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist és molt més que una congregació. Si m'ho permeten, és una gran família que manté l'esperit, la tradició i la devoció per la celebració del moment més important de l'any litúrgic cristià. Durant els dies de festivitat, armats, penitents i músics ompliu els carrers de Tarragona d'emoció, sentiment i fe.

Un cop més, felicitar-vos per la vostra convicció i passió per continuar, any rere any, participant en la Setmana Santa a la ciutat i alhora per mantenir ben viva la manifestació religiosa més destacada d'aquestes dates a Tarragona, com és la Solemne Processó del Sant Enterrament.

Pau Ricomà i Vallhonrat
Alcalde de Tarragona

TRADICIÓ I EMPENTA

Solemnes o populars, espectaculars o austeres, festives o silencioses..., les diferents manifestacions que s'organitzen amb motiu de la Setmana Santa esdevenen una tradició ben arrelada als nostres pobles i ciutats. No hi ha municipi al Camp de Tarragona, les Terres de l'Ebre o el Baix Penedès que no celebri, d'una manera o d'una altra, el que es considera el moment més important de l'any litúrgic cristià.

Fidels al nostre suport a les tradicions, la cultura, el turisme i el patrimoni material i immaterial de les nostres comarques, a la Diputació de Tarragona donem suport a les confraries i altres associacions que, com la vostra, treballem al llarg de l'any per fer lluir la Setmana Santa en aquestes dates arreu de la demarcació. Les persones que formeu part d'aquestes entitats, i tothom qui, d'una manera o d'una altra, participa en la Setmana Santa, sou un reflex de la contribució del teixit associatiu i cultural en la vida del nostre país.

Disposem-nos, doncs, a viure uns dies farcits d'activitats a l'entorn d'aquest esdeveniment tan assenyalat, cadascú des del seu prisma i grau d'implicació.

Us desitjo una bona Setmana Santa a tothom.

Noemí Llauredó i Sans
Presidenta de la Diputació de Tarragona

Diputació Tarragona

TEMPS DE RENAIXEMENT

La Setmana Santa tarragonina és per a tothom, creients i no creients, una data de l'any molt especial. Aquests dies, el calendari s'omple amb les celebracions de la Pasqua, una de les tradicions més importants de Catalunya, i especialment de Tarragona, on és considerada Festa d'Interès Turístic Nacional. Les processons, cerimònies religioses i el conjunt d'actes culturals que omplen la ciutat per Setmana Santa atreuen milers de visitants cada any.

Tarragonines i tarragonins, juntament amb aquests visitants, omplirem els carrers de la ciutat per compartir una tradició, l'origen de la qual es perd en la nit dels temps. Les antigues creences que celebraven la primavera, el renaixement i la fertilitat, unides a la tradició cristiana de la passió i resurrecció de Crist, prenen forma en els actes culturals de la Setmana Santa tarragonina. I de manera especial en la processó del Divendres Sant: una processó singular amb un marcat to local, que només és possible -any rere any- gràcies a la perseverança i el treball de les Confraries i Agrupacions de la nostra ciutat. Des del Port de Tarragona, des de la complicitat i la cooperació amb la ciutat, desitgem que tothom visqui amb sensibilitat, orgull i respecte, unes celebracions que marquen la identitat pròpia de Tarragona i la projecten internacionalment, ja que es tracta d'un dels esdeveniments més emblemàtics de la ciutat i ofereix una visió única de la cultura local, així com del patrimoni històric i artístic de la ciutat.

Des de l'Autoritat Portuària de Tarragona, acompanyem i donem suport a les entitats que fan possible les celebracions de la Setmana Santa. La nostra aportació s'afegeix a la de les nombroses institucions públiques i privades que també contribueixen a fer possible la Setmana Santa de Tarragona, però sobretot se suma a la feina i a la dedicació que les confraries inverteixen perquè aquesta tradició es pugui viure amb intensitat, plenitud i normalitat, posant-hi hores d'organització, assaig i divulgació sense altra recompensa que la felicitat i l'agraïment dels seus conciutadans i conciutadanes. A totes elles, moltes gràcies.

Bona Setmana Santa!

*Saül Garreta Puig
President del Port de Tarragona*

SETMANA SANTA 2023

Estem a punt de celebrar un any més la festa de les festes: la Pasqua de Nostre Senyor Jesucrist, la celebrarem per segon any en mig de la guerra a Ucraïna i dels efectes dels terratrèmols a Turquia i Síria. No podem deixar soles aquestes persones i els nostres germans cristians sirians que han patit primer per la guerra i ara per un terratrèmol d'efectes devastadors.

De fet, la celebrem en un temps en què molts s'obliden de Déu, en un temps que no se'l reconeix, que se'l treu de la vida pública, dels mitjans de comunicació. Vivim en un món privat de Déu, privat del principi i de la fi. Aquest pensament i maneres de fer volen un món sense Déu, els hi molesta. Només cal pensar com no es respecta la vida des del seu inici al seu final. Ens hem de preguntar per què hem arribat a aquesta situació i si nosaltres hem contribuït. Però la Pasqua ens és un anunci d'esperança per la victòria de Crist sobre la mort.

Fa poc que el Papa Benet XVI s'ha anat a l'encontre definitiu amb el Senyor. Com a homenatge cito unes paraules del seu darrer missatge pasqual de l'any 2012 i que ens són un estímul en la nostra fe i un motiu d'esperança, deia així:

“Estimats germans i germanes; si Jesús ha ressuscitat, llavors – i només llavors- ha esdevingut una cosa realment nova, que canvia la condició de l'home i del món. Llavors Ell, Jesús, és algú del qual podem fiar-nos de manera absoluta, i no solament confiar en el seu missatge, sinó precisament en Ell, perquè el ressuscitat no pertany al passat, sinó que és present avui, viu. Crist és esperança i consol de manera particular per a les comunitats cristianes que més proves pateixen a causa de la fe, per discriminacions i persecucions. I és present com a força d'esperança a través de la seva Església, proper a cada situació humana de sofriment i injustícia”.

El dia tretze de març ha fet deu anys de l'elecció a la Seu de Pere del Papa Francesc, m'ha semblat bé explicar el significat del lema del seu escut: miserando atque eligendo, que fa referència a una pàgina de l'evangeli, la vocació de Mateu (Mt 9,9). El llavors Cardenal Bergoglio les va prendre del comentari de Sant Beda, el Venerable en una de les seves homilies: *Jesús veié un home, que es deia Mateu, assegut al lloc on recapten impostos, i li digué: “Vine amb mi”. El va veure més amb la mirada interna del seu amor que amb els ulls corporals. Jesús va veure el públicà, i el va veure amb misericòrdia i escollint-lo -miserando atque eligendo- i li va dir “Vine amb mi”. Va dir-li que anés amb ell perquè l'imités.* El lema episcopal del seu escut indica les seves actituds, el seu tarannà de simplicitat evangèlica.

I el dia vuit de març s'ha complert el cinquantè aniversari del traspàs del nostre Cardenal Arquebisbe Benjamí de Arriba i Castro. A part de la seva acció social en favor dels més pobres i dels gitanos –només cal pensar en els col·legis fundats per ell- i del XVII Centenari del martiri de Sant Fructuós i de l'Any Jubilar del XIX Centenari de la vinguda de Sant Pau a la nostra terra, la Congregació de Senyores li deu a ell, aplicant la reforma de la Setmana Santa de 1956, la decisió de fer la processó de la Mare de Déu de la Soledat el Dissabte Sant. Abans la Corona Dolorosa es feia a l'església de Natzalet el Dimarts Sant a la tarda i sense processó. Ell també va beneir la imatge actual de la Mare de Déu de la Soledat i el pas del Sant Crist dels Penitents.

Enguany es compleix també el setanta-cinquè aniversari del pas de la Flagel·lació, en substitució del que va ser profanat i cremat. Felicitem-nos tot agraït i animant els seus portants per la seva fidelitat.

El Papa Francesc valora la pietat popular, com són les processons i els actes de la Setmana Santa, però alhora ens posa en guàrdia del perill a què no siguin instrumentalitzats per altres motius. Llavors en lloc de ser uns mitjans d'adoració al Senyor i veneració a la seva Mare es converteixen en un vehicle d'ostentació vana.

Visquem aquests dies sants reconeixent el lloc que ha d'ocupar en la nostra vida el Senyor. Aquestes celebracions ens remetent al Misteri Pasqual, a la seva passió, mort i resurrecció i ens recorden el que el Senyor ha fet per nosaltres. Revifem el nostre amor i fe al Senyor tot demanant l'ajuda de la Mare de Déu. Bona Pasqua de Resurrecció!

Josep Queraltó Serrano, pvre.
Prefecte de la Sang

Sant Crist de la Sang. Divendres Sant 1957. J.I. Boada

A PROPÒSIT DE LA PORTADA...

La imatge de la portada de la Revista que teniu a les mans és un detall de la peanya del Pas de la Flagel·lació que és acompanyat pels Aspirants de la nostra Congregació en les processons del Dimecres i, especialment, el Divendres Sant. Hi podem veure els instruments usats en els càstigs que va patir el Senyor abans d'iniciar el seu camí fins a la Creu: la columna, el flagell i aquests envoltats de la corona d'espines.

Tots quatre evangelistes coincideixen en dir-nos que Jesús va ser flagel·lat i coronat d'espines:

«... després de fer assotar Jesús, el va entregar perquè fos crucificat. Els soldats del governador es van endur Jesús dins el pretori i reuniren al seu voltant tota la cohort. El van despullar, el cobriren amb una capa de color escarlata i li posaren al cap una corona d'espines que havien trenat, i a la mà dreta una canya.» (Mt 27,26b-29a)

«va entregar Jesús, després de fer-lo assotar, perquè fos crucificat. Els soldats se'l van endur a l'interior del palau, és a dir, al pretori, i convocaren tota la cohort. Llavors el vestiren de porpra, li cenyiren al cap una corona d'espines que havien trenat» (Mc 15,15b-17)

«El faré assotar per escarmentar-lo» (Lc 23,22c)

«Llavors Pilat feu assotar Jesús. Els soldats li van posar al cap una corona d'espines que havien trenat i el cobriren amb un mantell de porpra.» (Jn 19,1-2)

Com hem vist, els evangelistes es limiten a senyalar l'esdeveniment de la flagel·lació i la coronació d'espines sense donar-ne gaires detalls. Possiblement, els evangelistes no es veuen en la necessitat de donar explicacions de com eren aquestes penes, perquè eren prou conegudes pels lectors originals als quals dirigeixen el seu escrit, ja que era una pràctica habitual. El mateix Sant Pau ens diu: *«Cinc vegades he rebut dels jueus els trenta-nou assots» (2Co 11, 23).*

Per tant, si la flagel·lació va ser segons la manera dels jueus, haurien estat 39 fuetejades. El llibre del Deuteronomi diu: *«Li podran donar quaranta assots, però no més» (Dt 25,3).* En conseqüència, tot complint la Llei, els jueus acostumaven a donar aquests 39 assots, per si es descomptaven en donar-los i es poguessin passar del màxim permès per la Llei.

En canvi, la flagel·lació a l'estil dels romans, segons ens explica Flavi Josep, historiador jueu de l'època de Jesús, el nombre de les fuetades era només de tretze, amb un fuet de tres cordes de cuir.

Sigui com sigui, la veritat és que la flagel·lació va ser un càstig dolorós i cruel. Tots i cadascun dels moments de la seva passió van ser moments de sofriment extrem. En Jesús es fa realitat la profecia d'Isaïes: «Era menyspreat, rebut entre els homes, home fet al dolor i acostumat a la malaltia. Semblant a aquells que ens repugna de mirar, el menyspreàvem i el teníem per no res. De fet, ell portava les nostres malalties i havia pres damunt seu els nostres dolors. Nosaltres el teníem per un home castigat que Déu assota i humilia.» (Is 53,3-4)

Que la contemplació de la flagel·lació de Jesús ens ajudi a aprofundir en la realitat del que va significar la passió de Jesús per a la nostra salvació.

*Antoni Pérez de Mendiguren Cros, pvre.
Prior de la Congregació*

Pas de la Flagel·lació. Janet Calvo

MEMÒRIA DE LA CONGREGACIÓ 2022

Maria Grau Alasà

Secretària de la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist

L'any 2022 va ser l'any de la recuperació de la Processó del Sant Enterrament, després de dos anys marcats per la pandèmia de la Covid-19. De nou, la Congregació va poder gaudir de la Setmana Santa en tota la seva esplendor i organitzant els actes tradicionals que la Congregació té en el seu calendari anual.

A continuació us detallem els actes realitzats durant l'any 2022.

21 de febrer: A les 20 h, a l'església de Natzaret es va celebrar la Junta General Ordinària. En aquesta es van tractar i aprovar tots els punts de l'ordre del dia. Aprovació d'actes, pressupost, memòria i ratificació dels nous càrrecs de la junta directiva, així va quedar aprovada per unanimitat la celebració de la Processó del Sant Enterrament del 2022.

Cartell Setmana Santa 2022. Maria Grau

2 de març: Es va presentar el cartell de la Setmana Santa 2022 de la Congregació. Obra de Maria Grau, el cartell representava una corona d'espines sobre la silueta del Sant Crist de La Sang.

12 de març: Claustre de la Catedral de Tarragona. Presentació del cartell i la revista de la Setmana Santa 2022 de l'AASST. El cartell és obra de Kiko Uribe i s'hi representaven les siluetes de tots els passos de Tarragona així com la silueta urbana de la ciutat i el balcó del Mediterrani.

25 de març: A les 20 h, a l'església de Natzaret es va presentar la revista número 39 de "LA SANG" a càrrec del periodista i comunicador, Enric Company Armengol. Igualment, es va presentar la primera edició del "QUADERN D'ACTIVITATS LA SANG", amb il·lustracions del tarragoní Edu Polo. Un cop acabat l'acte es van fer entrega de les medalles als banderers de la processó del Sant Enterrament del 2022.

Presentació Revista número 39. Maria Grau

30 de març: A les 20 h a l'església de Natzaret, PRESENTACIÓ DEL XXI OPUSCLE de la Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat, a càrrec del Sr. JORDI GUÀRDIA-ROMEU, teòleg, especialitzat en litúrgia i director de cants a la Catedral de Tarragona, i membre del Centre Pastoral Litúrgica de Barcelona. L'acte es va seguir amb totes les mesures sanitàries per la Covid-19.

5 d'abril: A les 18:30 h a l'església de Natzaret, CONCERT DE SETMANA SANTA amb l'AULA DE MÚSICA TRADICIONAL I POPULAR EL TECLER.

6, 7 i 8 d'abril: De 18 a 20 h a l'església de Natzaret, CELEBRACIÓ TRIDU en honor al Sant Crist de La Sang i a la Mare de Déu de la Soledat. A les 19:45 h es realitzaren les pregàries.

Solemne Tridu. Maria Grau

9 d'abril: A les 19 h a la parròquia de la Santíssima Trinitat, MISSA I OFERIMENT DEL CIRI PASQUAL per part de les dues congregacions sota l'advocació de La Sang.

A les 19 h, des de l'església de Sant Nicolau de Bari, processó de Passió de la Cofradía del Cristo del Buen Amor y Nuestra Señora de la Amargura con San Juan Evangelista, on el sotsprefecte de la Congregació, Sr. Rafa Pintado Simó, hi va dur la bandera principal.

10 d'abril, Diumenge de Rams: 10:30 h a l'interior de la S. E. Catedral benedicció de palmes i Santa Missa presi-

dida per Mn. Antoni Pèrez de Mendiguren, degà-president del Capítol de la Catedral

A les 19 h, des de l'església de Natzaret, es va realitzar el SOLEMNE VIACRUCIS per la Part Alta i el Passeig Arqueològic fins a la S. E. Catedral, on va ser venerat el Sant Crist de la Sang. Posteriorment es retornà a l'església de Natzaret.

El Viacrucis, amb la presència d'un gran nombre de fidels i representants d'altres confraries amb les seves vestes, va transcórrer per l'itinerari tradicional, passant pel Passeig Arqueològic i acabant el seu recorregut a la Catedral. Posteriorment, es feu el trasllat fins a l'església de Natzaret.

Els portants del Sant Crist de La Sang van ser: Sr. Jordi Queralt, Sr. Antoni Guerra i el Sr. Esteban Ros.

Les forques van ser portades per: Sr. Cristian Duarte i el Sr. Ramón Artero

Viacrucis Diumenge de Rams. Fer-vi

14 d'abril, Dijous Sant: A les 17:30 h, a l'església de Natzaret es va celebrar el Solemne Ofici del Sant Sopar del Senyor. Cal destacar la quantitat de fidels que ompliren l'església de Natzaret.

Els Armats de La Sang van realitzar el tradicional torn de Guàrdia d'Honor al Santíssim Sagrament fins a l'inici de l'Hora Santa.

Torn de Guàrdia d'Honor al Santíssim Sagrament. Janet Calvo

15 d'abril, Divendres Sant: A les 6 h, a la Catedral de Tarragona va tenir lloc el "Sermó de la Bufetada" oficiat per Mn. Antoni Pérez de Mendiguren i Cros, Degà-president del Capítol de la Catedral.

A les 6:15 h, sortien de l'església de Natzaret els congregants amb la Creu dels Improperis i el Sant Crist de la Sang, acompanyats dels confreres d'altres gremis i germandats amb les seves respectives vestes i cucurulles per dirigir-se a la Cate-

dal, on s'inicià el Viacrucis Processional, presidit pel prefecte de la Congregació, Mn. Josep Queraltó Serrano.

Els portants del Sant Crist van ser: Sr. Víctor Aymar, Sr. Antoni Huber i el Sr. Octavi Potau.

Les forques van ser portades per: Sr. Jordi Massó i el Sr. Jordi Queralt.

Viacrucis Divendres Sant. Fer-vi

A les 11:30 h, a l'església de Natzaret es va celebrar la Solemne Acció Litúrgica pròpia del Divendres Sant, amb la Veneració de la Creu.

A les 16 h, els Armats iniciaren la recollida i acatament dels passos de les confraries, gremis i germandats i els acompanyaren fins a la plaça del Rei, lloc on a les 19:30 h, començà la Processó del Sant Enterrament, declarada Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional per la Generalitat de Catalunya.

La bandera dels aspirants va ser portada pel Sr. Miquel Àngel Soriano-Montagut Marcos, fill de l'escultor del pas de la Flagel·lació, acompanyat pels congregants Salvador Marsal Camarasa i David Marsal Cilleros.

Bandera Pas de la Flagel·lació. Divendres Sant. Fer-vi

Els portants del Sant Crist de la Sang foren: Sr. Jordi Massó, Sr. Alfredo González i el Sr. Francesc Pintado.

La Bandera de La Sang va ser portada pel Sr. Jaume Mullerat Prat, acompanyat pel Sr. Ramon Mullerat Prat i la Sra. Núria Domingo Roigé.

La presidència de la Congregació va ser presidida pel prefecte Mn. Josep Queraltó Serrano, el sotsprefecte Sr. Rafel Pintado Simó, acompanyats pels vocals Sr. Manuel Allué Martínez i el Sr. Oriol Ventura Pedrol.

Bandera La Sang. Divendres Sant. Fer-vi

16 d'abril, Dissabte Sant: A les 18 h, a l'església de Natzaret, s'iniciava la Processó de la Mare de Déu de la Soledat en el que hi participaren membres de la Junta de La Sang.

La bandera de la Congregació de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat, va ser portada pel sotsprefecte Sr. Rafel Pintado, el Sr. Daniel Pallejà i el Sr. Ramón Mullerat.

7 de maig: Alguns membres de la Congregació van participar en el X Congrés de Confraries de Setmana Santa de Catalunya que va tenir lloc a La Selva del Camp. El Sr. Jordi Bertran, congregant, va oferir una ponència sobre el llibre "El mestratge de La Sang de Tarragona. Història d'una Confraria 1545-2020"

Congrés Català de Confraries. Maria Grau

19 de juny: A les 18:30 h, des de la Catedral de Tarragona, s'inicià la solemne processó del Corpus Christi, essent portadors de la custòdia dos membres de la Junta de La Sang, el Sr. Oriol Ventura i la Sra. Maria Grau. Igualment, la bandera vermella de la Congregació va ser portada per la Sra. Montserrat Boada, acompanyada del Sr. Ferran Vilalta i el Sr. Antonio Duarte.

Bandera Processó Corpus. Fer-vi

8 de juliol: Va tenir lloc la Diada de La Sang. Una diada especial, ja que per primer cop en la història de la Congregació la relíquia del braç de Santa Tecla va ser present durant els actes que es van realitzar al llarg de la tarda.

Primerament, la banda de timbals va oferir un toc de crida per anunciar l'arribada de la Relíquia a l'església de Natzaret. Seguidament, hi va haver la Santa Missa. Un cop acabada es va procedir a l'acte institucional de l'entrega de distincions. Per part de la Congregació de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat, es va fer entrega a la Sra. Claustrer Sevil Dasca. Per part de la Congregació de La Sang, es van lliurar els pins d'argent als congregants: Sr. Josep Maria Marqués Grau, Sr. José Luís Calderón Alejaldre i al Sr. Francisco José Ferrandiz. Per part dels Armats, l'homenatjat va ser el Sr. Jordi Estopà Navalón.

Diada La Sang. Maria Grau

15 d'octubre: A les 9 h, des del Club de Golf Costa Daurada, es va realitzar una caminada fins a Sant Simplicí, dins del repte 100xSimplicí de la tarragonina Anna Saballs.

4 de novembre: A les 19 h, a l'església de Natzaret es va oficiar, conjuntament amb la Congregació de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat, la missa de difunts en record dels congregants traspassats durant l'últim any.

Del 2 de desembre fins al 30 de desembre: La Congregació va iniciar les festes nadalenques realitzant un any més el Pessebre a l'interior de l'església de Natzaret i organitzant el ja tradicional Recapte d'Aliments amb la col·laboració de la Congregació germana de la Soledat.

Un any més, els congregants van col·laborar-hi solidàriament aportant productes alimentaris no peribles i productes d'higiene personal.

2 de desembre: A les 20 h, al Seminari de Tarragona, es van lliurar els premis a la Fidelitat 2022. La Congregació va atorgar aquesta merescuda distinció al congregant Sr. Francesc Martí Triquell "Siscu" pel seu treball, esforç i estima cap a la Congregació.

Premi a la Fidelitat 2022. Fer-vi

17 de desembre: A les 19:00 h, a l'església de Natzaret, va tenir lloc el concert de Nadal a càrrec del COR JOVE DE L'SCHOLA CANTORUM DELS AMICS DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA.

21 de desembre: A les 19:00 h, a l'església de Natzaret, va tenir lloc el tradicional concert de Nadal a càrrec de l'AULA DE MÚSICA TRADICIONAL EL TECLER.

Aquest any també ha estat important en la recuperació del patrimoni artístic de la Congregació. Gràcies a un acord amb el Museu Diocesà de Tarragona, s'han pogut recuperar tres peces escultòriques d'un conjunt que havia format part de la Congregació. Es tracta d'un Crist Jacent i dos àngels. Les tasques de restauració han anat a càrrec dels tècnics acreditats en conservació-restauració Olívia Melero de Barberà Roig i Manuel Julio Allué Martínez.

En els pròxims mesos les imatges quedaran instal·lades en una de les capelles de l'església de Natzaret, temple a la plaça del Rei obert a la devoció i a les visites turístiques cada divendres a la tarda i dissabte al matí, i on també hi ha un punt de venda de material sobre la Setmana Santa.

LURDES MALGRAT ESCARP

**DIRECTORA DELS SERVEIS TERRITORIALS
A TARRAGONA DEL DEPARTAMENT DE
CULTURA DE LA GENERALITAT.**

PRESENTADORA REVISTA LA SANG 2023

Equip de redacció i edició. Revista 2023

“UNA MANIFESTACIÓ DE CULTURA TRADICIONAL DE GRANS DIMENSIONS COM ÉS LA SETMANA SANTA EXPLICA LA TRAJECTÒRIA I COSTUMS DE TARRAGONA A TRAVÉS DELS SEGLES”

Com viu la Setmana Santa habitualment?

Per tots els ciutadans -i per mi, evidentment- aquests són dies de descans, però també de molta intensitat, en els quals una gran part de la ciutadania té una gran oportunitat de conèixer tots els detalls d'una de les celebracions tradicionals més rica en matisos de la ciutat de Tarragona.

Quin paper creu que juga la Setmana Santa dins de la cultura de Catalunya?

És evident que la Setmana Santa de Tarragona té un paper destacat pel que fa a la seva riquesa cultural, a banda de la seva dignificació purament religiosa. Són dies en els quals la ciutat es bolca per a manifestar la tradició, ja que són moltes les entitats i persones que viuen intensament i en primera persona aquestes dates. La celebració de la Setmana Santa és un dels pals de paller de la cultura tradicional de la ciutat i de gran part de les persones que hi viuen i, per aquest motiu, cal tenir present el bagatge tradicional que representa.

Fa uns quants anys, el Govern de la Generalitat va declarar la Processó del Sant Enterrament “Festa Tradicional d'Interès Nacional” i reclassificada després com a “Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional”. Com pot aquesta denominació ajudar a la projecció de la processó arreu del territori?

La inclusió de la Processó del Sant Enterrament dins el Catàleg del Patrimoni Festiu evidencia la rellevància d'aquesta manifestació cultural popular en el si de la ciutat, ja que és l'únic acte conjunt de totes les associacions religioses tarragonines.

Aquest reconeixement situa la Processó del Sant Enterrament com una de les manifestacions de cultura popular més important de Catalunya, com bé coneixen totes les persones que hi participen i totes les ciutadanes i ciutadans que cada any segueixen aquest acte de prop. Una manifestació de cultura tradicional d'aquestes dimensions és una eina que evidencia la història i el bagatge mil·lenaris d'una

ciutat, Tarragona, i que explica la seva trajectòria i costums a través dels segles.

Quins creu que són els principals reptes de la Setmana Santa dins del marc cultural de Catalunya?

La Setmana Santa de Tarragona s'enfronta als mateixos reptes i objectius de moltes manifestacions que reposen en l'àmbit de la cultura tradicional, com són el de mantenir l'essència i, alhora, saber adaptar-se als canvis que exigeix la societat actual, que impliquen obrir la porta per incorporar a totes aquelles persones que estiguin interessades a participar en aquestes celebracions.

La revista d'enguany està dedicada al pas de la Flagel·lació que celebra 75 anys de la seva creació. Qui creu que són els principals encarregats de valorar tot aquest patrimoni de la setmana santa?

La cultura tradicional beu del seguiment popular i de la tasca de protecció i de posada en valor de les administracions pertinents. El patrimoni cultural que suposa la Setmana Santa està garantit pel que fa al suport de la ciutadania, com ho demostren les bones xifres de participació i de seguiment, i és important que aquestes manifestacions, molt lligades a la identitat tradicional de la ciutadania, es facin valdre com es mereixen. La inclusió de la Processó del Sant Enterrament en el Catàleg del Patrimoni Festiu n'és, de fet, una mostra.

Què destacaria de la Setmana Santa de Tarragona amb relació a la resta de setmana santes?

Principalment, parlaria de la profusió, la varietat i tradició dels molts actes que es duen a terme a la ciutat en aques-

tes dates, que són molts i que s'inicien ja setmanes abans de les dates més assenyalades. La Setmana Santa implica una inversió de temps molt important dels ciutadans, que s'entreguen tant a l'hora de preparar els actes com en l'àmbit de saber transmetre aquestes tradicions a les noves generacions. La continuïtat, el traspàs de la tradició i el contacte que s'estableix entre diferents generacions són alguns dels aspectes que cal destacar de la Setmana Santa Tarragonina, ja que són les persones les que fan especials els costums tradicionals.

La Setmana Santa del 2022 va marcar rècords a nivells turístics. Com es preveu la Setmana Santa del 2023 en l'àmbit de desplaçaments i visitants?

Sense tenir les previsions turístiques a la mà, m'atreveixo a manifestar que les manifestacions culturals són un actiu molt important a l'hora d'assegurar un flux de visitants interessats a conèixer-les i que, per tant, la Setmana Santa de Tarragona és, tant per les dates en les quals se celebra com per la seva posició destacada en l'àmbit de celebracions tradicionals d'aquest tipus, un actiu important a l'hora d'atraure a totes aquelles persones interessades en la tradició fa que Tarragona sigui una ciutat única.

Què significa per a vostè ser la presentadora de la revista de la Congregació de l'any 2023?

Significa participar i posar el meu gra de sorra a l'hora de reconèixer la tasca impressionant de totes les entitats que fan possible la que és una de les celebracions de Setmana Santa més rellevants de la Mediterrània.

Cohort Romana. Janet Calvo

1948, CREACIÓ DEL PAS DE LA FLAGEL·LACIÓ D'INNOCENCI SORIANO-MONTAGUT

Josep Ignasi Boada Gasulla

La celebració de la Setmana Santa de Tarragona ha estat composta per una sèrie d'actes que se celebren al llarg d'aquests dies sants amb un marcat component religiós i popular. Les celebracions litúrgiques a l'interior de les diferents esglésies sempre han tingut una solemnitat destacable, sobretot a la Catedral, aplegant una important quantitat de fidels. Pot ser el que arriba més al poble són les processons i viacrucis, que desfilen pels carrers de la nostra ciutat seguint una tradició secular. D'entre elles sense dubte, la processó del Sant Enterrament, del Divendres Sant és la més destacable, per la presència de totes les confraries, germandats, gremis, associacions i congregacions de la ciutat, en total tretze, aportant els seus conjunts es-

cultòrics, que ressegueixen la Passió de Jesús, que desfilen pels nostres carrers. A més cal destacar la seva tradició centenària que l'historiador i cronista oficial de la ciutat, Joan Salvat i Bové, establí l'any 1550, un 3 d'abril, Dijous Sant; posteriorment a mitjan segle XIX passà a celebrar-la el divendres; d'aquell sentit plenament penitencial, encara la Sang hi conserva els penitents amb els impropis per davant del Sant Crist de la Congregació, imatge central de la processó. Tots els passos de les diferents confraries participants, tenen la seva història i valor, i els confreres els tenen en gran estima i veneració, que comporta que ens provoquin una atenció especial, sentida, envoltada tota ella de records personals.

El Crist de fusta policromada. Arxiu Montserrat Soriano

Saió en fusta policromada. Arxiu Montserrat Soriano

Aquest any, 2023, fa setanta-cinc anys de la benedicció del pas de la Flagel·lació el 1948, obra d'Innocenci Soriano-Montagut (Amposta 1893, Lleida 1979). Nascut en una família humil, a Amposta, gràcies a l'esforç personal i familiar, aconseguí estudiar i destacar en diferents exposicions. Viatjà per Europa a través de beques i obtingué plaça de professor primer a Madrid, i després a Salamanca, on en fou el director. Allí passarà la guerra civil i es casarà i hi naixeran els seus dos fills, Miquel Àngel i Montserrat. Hi ha nombroses escultures religioses i profanes a Salamanca on sempre ha estat un escultor molt valorat. El 1945, assolí per oposició la plaça de professor de modelatge a l'escola d'arts i oficis de Barcelona. El 1947, fou premiat amb la Medalla Julio Antonio de la Diputació de Tarragona, per la seva obra "Amor de madre". Pot ser que així fos reconeguda la seva vàlua professional i li arribés l'encàrrec del nou pas que la Sang volia realitzar. El 1951 és nomenat Catedràtic de l'Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi. Sempre va ser considerat un escultor destacat en diferents tècniques i expert dibuixant, tenint nombroses obres per tot Espanya. Va morir a Lleida el 1979.

El que ens podem preguntar és la motivació de la Congregació de la Sang per aquest pas que havia existit en temps pretèrits. Trobem una fotografia de principis del segle XX on es veu un pas petit amb tres imatges, un Jesús i dos saions, que creiem devia ser de molt poca qualitat, però que no ens permet definir-lo massa.

L'interès que tenia la Sang de millorar el seu patrimoni, i a la vegada la processó del Divendres Sant, comportarà que s'encarregui un nou pas a Josep Campeny (Barcelona 1885-1922), que suposarà una millora total respecte l'anterior i que serà beneït el 1914. Per desgràcia pocs anys després el juliol de 1936, serà destruït per la barbàrie desfermada. La Congregació va perdre tot el seu patrimoni, es va quedar sense res.

Finalitzada la guerra, la junta directiva inicia la recuperació amb moltes limitacions del patrimoni desaparegut. L'església havia perdut el retaule i la resta estava tot perdut. El 1940 Salvador Martorell farà el Sant Crist; el 1941 Camps i Arnau la Soledat, sempre comptant amb les aportacions dels congregants. El 1946 es decidí realitzar un nou pas de la Flagel·lació.

Saió en fusta policromada. Arxiu Montserrat Soriano

Saió en fusta policromada. Arxiu Montserrat Soriano

La junta directiva del moment inicià la recerca d'un escultor amb certes garanties i cregueren que el millor seria reproduir el destruït, ja que un deixeble de Josep Campeny, ja difunt, s'oferia a fer-ho. Era Josep Espelta Graciot (Barcelona 1901-1973), que presentà propostes, i que en general semblaren correctes a la majoria, però no a tots. Trobem en les actes de l'any 1946, diferents comentaris al respecte, i la formació d'una comissió. L'acta del 25 d'abril de 1946 diu el següent:

Con el mayor interés por parte de todos los Sres. que han asistido a esta reunión, queda acordado en firme la construcción del Paso de la Flagelación del Señor, tan deseado por nuestros aspirantes a fin de ver si es posible tenerlo para la próxima Procesión del año venidero, a cuyo fin se nombra una comisión integrada por los Sres. Dr. Fontana, Dr. Batlle, De Querol, Vendrell, Zanuy, Iglesias, Murtra y Muntané, para que procedan seguidamente a

activar este asunto presentando a la Directiva, tan pronto como sea posible los proyectos relativos para llevar a término su misión.

Després i seguint amb la idea que existia de reproduir el pas destruït el 1936 de Campeny, trobarem a la junta del 19 de juliol de 1946, que la comissió seguia el seu camí.

A continuación, el Sr. Iglesias como miembro de la comisión nombrada para llevar a término la construcción del nuevo Paso de los Aspirantes y de acuerdo con los demás miembros de la misma, presentan a la Directiva varias fotografías de diferentes imágenes construidas por el escultor Sr. Espelta.

El Dr. Pere Batlle (Reus 1907-Tarragona 1990), futur Prefecte de la Congregació (1953-1986), i membre de la comissió, era en aquells moments responsable del Museu Diocesà, arqueòleg responsable de la ciutat i persona reconeguda en el món de l'art. Així doncs, trobem:

El Dr. Batlle informa (...) que será del gusto de todos poder restituir el paso antiguo destruido (...) más aún por el Sr. Espelta discípulo del Sr. Campeny, realizador del antiguo.

Se delega en el Dr. Batlle, haga consultas a Sres. Congregantes, entendidos en el arte religioso, den su opinión sobre la reconstrucción del paso (...). Se acuerda facultar a la comisión para que continúe las gestiones (...).

Després d'aquesta junta del juliol, trobem la propera al gener de l'any següent, 1947. Entremig suposem que devien consultar opinions, perquè trobem variacions en la idea de refer el pas. A més del Sr. Espelta hi apareix el Sr. Soriano Montagut. Creiem que el que aparegui aquest, seria degut al fet que es presentava a la medalla Julio Antonio de la Diputació de Tarragona, que s'entregaria a primers de 1947, i es va donar a conèixer i algú devia introduir aquesta novetat, perquè pel que es pot llegir a les actes, tenien ben clar reproduir el pas de Campeny mitjançant Espelta.

Sens dubte, crida l'atenció que no hi hagi cap reunió de la directiva durant sis mesos, havent-hi sobre la taula una decisió tan important com encarregar un nou pas, i a més quan no estava decidit l'escultor; amb el que podem veure abans hi devia haver unes diferències de criteri bastant importants.

Romà en fusta policromada. Arxiu Montserrat Soriano

A l'acta de la Junta directiva del 7 de gener de 1947, ens apareix el següent:

El Dr. Batlle da cuenta superficialmente del proyecto para la construcción del nuevo paso de los Aspirantes, manifestando que además del boceto presentado sin habérselo pedido por el Sr. Montagut; el Escultor Espelta también se ha ofrecido para presentar otro por todo el día 25 del actual, y que una vez en poder de la Comisión encargado de ello, se enseñaran a las personas técnicas eclesiásticas y seglares que den su parecer.

Ara ja trobem l'aparició del Sr. Soriano Montagut, que junt amb el Sr. Espelta seran les dues opcions definides, i que seran els que passin al sedàs de la comissió que avaluarà els treballs. Es fa constar que Soriano ho presenta sense la petició de la Congregació, ja en parlarem, veurem altres opinions al respecte.

També és curiós que no s'indiquin qui són aquestes "personas técnicas eclesiásticas i seglares", que en principi haurien de ser nomenades per la junta, o almenys dir qui són; tot queda enterbolit. Més endavant apareixen, en donar per aprovat el projecte de Soriano-Montagut, les opinions, però ara no. Així mateix, en cap moment figura en les actes quins membres de la junta opinen una idea o l'altra, qui està a favor d'una proposta o de l'altre, únicament consten les opinions del Senyor Iglesias i el Dr. Batlle, la resta no consta. La postura d'aquest últim, Dr. Batlle, també crida l'atenció, ja que és un expert i reconegut estudiós de l'art, en canvi, informa "superficialmente", quan clarament podia informar en profunditat; podem dir que no es mulla. Sembla com si hi hagués importants discrepàncies i passen el tema a aquesta comissió d'experts, que podem veure i que serà decisiva.

Abans de continuar amb el relat, em permeto passar-ne a un altre, aquest és el de Montserrat Soriano-Montagut, filla de l'escultor i que en un article extens i il·lustrat a la revista de l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa de Tarragona, l'any 2008 explicava:

Va ser a mitjan 1946 quan la R.V. Congregació de la Puríssima Sang de Tarragona, es posà en contacte amb Soriano Montagut per parlar d'un nou pas -el de la Flagel·lació-, i li demanen que els faci un esbós. Al novembre d'aquest mateix any, Jordi Muntané, secretari de la Congregació, li comunica a l'escultor que els faci arribar l'esbós que ha fet, per poder tenir un canvi d'impressions amb la resta de membres de la Junta i així contrastar les

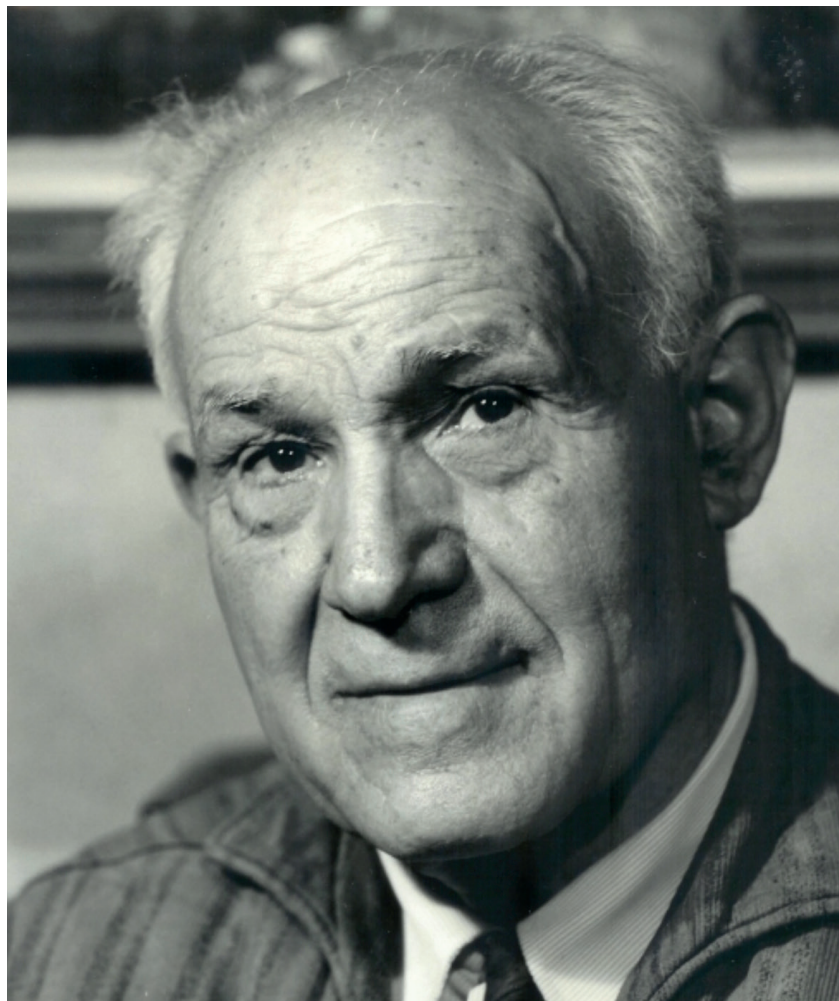
condicions i la diferència de conceptes que hi pot haver amb l'altre treball presentat, que corresponia a l'escultor Espelta...

Pel que sembla abans de la junta del dia 7 de gener de 1947, ja s'havia parlat amb Soriano Montagut, però a la Junta Directiva es diu que ha presentat un esbós, però sense haver-hi petició expressa de la junta. És estranya la situació, en parlaré més endavant. Cal aclarir que el Sr. Jordi Muntané era el secretari de la junta de la Congregació, en cap lloc figura com persona implicada en el projecte.

Continuem amb el relat de l'elecció del projecte, que havíem deixat en la junta del 7 de gener de 1947, i ens traslladem a l'acta de la junta del dia 24 de febrer, on figura l'acord pres, i també copien l'informe tècnic dels experts consultats:

Seguidamente el Sr. Vendrell uno de los directivos comisionados para la construcción del nuevo Paso de los Aspirante, lee el informe de la comisión, lo mismo que unas cartas de algunos de los Señores consultados, sobre los bocetos presentados por los escultores Sres. Espelta y Soriano Montagut.

Innocenci Soriano Montagut. Arxiu Montserrat Soriano

El Sr. Prefecto en nombre de todos los directivos da las gracias a la comisión y en especial al Dr. Batlle, alma de la misma, indicando que debe archivar el informe y ser copiado en el acta de hoy, quedando aprobado y continúe la comisión sus trabajos, para llevar a término la construcción del Paso, del que se encargará el escultor Sr. Soriano Montagut.

La gran majoria dels “tècnics”, donen el seu vot al projecte de Soriano Montagut, amb opinions mesurades i havent estudiat els dos projectes. Ho poden comprovar a l'annex al final d'aquest article.

El grup de “tècnics” estava format pel que diríem pesos pesants de la cultura de Tarragona: Dr. Joan Serra i Vilaró, canonge i arqueòleg; Dr. Josep Boada Diars, canonge i president de la Comissió Diocesana d'art sacra de l'Arquebisbat de Tarragona; D. Francesc Monravà Soler, arquitecte provincial; D. Josep M. Monravà López, arquitecte municipal; D. Josep Yxart i de Moragas, advocat. D. Manel de Montoliu i Togores, filòleg i crític literari; D. Ferran de Castellarnau i Espina, decorador i restaurador; D. Salvador Ripoll, tallista-escultor, i D. Luís Monreal Tejada, del qual destacaria l'informe que realitza.

Luís Monreal (Zaragoza 1912-Barcelona 2005) Fou comisari de zona de Patrimoni Artístic de Catalunya, València i Balears. Professor d'Història de l'Art a la Universitat de Barcelona; professor a l'Escola Superior de Belles Arts Sant Jordi; crític d'art, col·laborador en la premsa escrita de Barcelona; Membre de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, i de la San Fernando a Madrid. Era, per tant, una persona summament preparada, per aquest motiu, i crec important llegir el seu informe:

...A primera vista se aprecia que los bocetos corresponden a dos conceptos completamente distintos. El uno (Espelta), más que un boceto, es una miniatura, incluso realizada con policromía, presentando un aspecto parecido al de las figuras llamadas “de pesebre”. Un boceto hecho con este sentido no es fácil que mejore, sino más bien que empeore al ser ampliado.

El otro, (Soriano) es ciertamente un boceto de escultor, es decir una primera idea de composición y colocación de figuras, teniendo la energía de la concepción original, que luego se ha de explicar y amplificar con los detalles de la ejecución definitiva.

El boceto del Sr. Espelta tiene un defecto fundamental de composición al quedar la figura de Cristo casi anulada por los sayones; en cambio en el de Soriano Montagut, el Señor marcha presidiendo el grupo, bien destacado en la dirección en que marcha el paso.

Tiene como valor sentimental el boceto del Sr. Espelta el de ser reproducción, más o menos fiel, del desaparecido paso de Campeny, pero Campeny era ya un escultor mediocre en su tiempo y esta obra responde al carácter frío y artificioso, poco sentido, propio del arte religioso de su tiempo. Así pues, no vale la pena reproducirlo, puesto que ha de tener más valor una obra original.

El boceto de Soriano Montagut responde a la tradición de nuestra imaginería barroca, de un modo resuelto y vivo, muy afortunado. Además, se trata de un artista reconocido, laureado con Primera Medalla. Por tanto, el nuevo paso será una obra “de firma”, razón que añadir a las que me inclinan hacia este boceto.

Tarragona, 1º de febrero de 1947- Firmado: Luís Monreal y Tejada.

Estic segur que després de la lectura de l'informe del Sr. Monreal, i en la majoria de la resta de components quedà clara quina era la situació en el si d'aquella comissió que s'havia format per la Junta Directiva. A més, l'escassetat d'informació que es dona en les actes de la junta directiva sobre el nou pas, fa pensar que hi devia haver una diferència d'opinions important entre els seus membres, uns a favor de recuperar l'antic pas destruït, i els altres a favor de la idea de Soriano. Tot aquest enrenou queda aclarit amb l'informe tècnic, que deixa clar quin ha de ser el projecte a realitzar. No es parlarà més de quin projecte es farà.

Ara escollit el projecte de Soriano-Montagut, podem passar a tractar com va ser la seva execució. El contracte signat el 5 d'abril de 1947 té una sèrie de clàusules: Dimensió de la plataforma dos per tres. Compost per cinc figures d'un metre i vuitanta centímetres. Seran entregades les imatges abans del tercer diumenge de quaresma del 1948. El cost serà de cinquanta-cinc mil pessetes, i li seran satisfetes en tres entregues: A l'inici 13.750 ptes. En finalitzar la talla de les tres primeres imatges, 13.750 ptes. I en finalitzar i entregar l'obra 13.750 ptes. Aquesta última entrega ja veurem que es fraccionarà per problemes econòmics de la Sang,

Esbós en fang del pas. Arxiu Montserrat Soriano

Maqueta en guix del pas. Arxiu Montserrat Soriano

encara que en el contracte Soriano-Montagut, accepta que se li entregui al llarg de l'any 1948.

Trobem un altre contracte, la de la construcció de la carrossa o peanya, que encara avui destaca per la seva barroca decoració. Aquesta està realitzada per Ferran de Castellarnau i Espina, segons projecte de Josep M. Monravà López. Característiques a destacar són la fusta de flandes i d'abet, dimensions de 3,20 i 2,25 metres, i tot el relleu cobert en plata colrada. Els fanals seran disseny de Castellarnau, fets a Barcelona a la casa Corberó. El cost serà de quaranta mil pessetes, també a entregar en tres pagaments. Com sabem per les fotografies dutes a terme, fins a l'any 1949 no va estar enllestida la decoració de la peanya.

Al llarg dels anys 1947 i 1948 trobem poques notícies de la construcció del nou pas a les actes de la Junta. Per exemple el 2 de març de 1947 hi figura que Espelta refusa les 1.000 pessetes de gratificació acordades per la maqueta. El novembre del 47, apareix la presentació a la junta del projecte

de peanya pel pas, per part del Sr. Monravà. També Soriano-Montagut sol·licita el segon pagament, acabades dues imatges completes, dues molt avançades i la de Jesús en guix. El 21 de novembre de 1947 apareix la subscripció de bons pro pas de la Flagel·lació, que seran reintegrables. Es dona compte de l'encàrrec al Sr. Castellarnau per la peanya, amb un cost de 38.470 ptes., fusta talla i decoració. El xassís el farà el Sr. Magarolas.

El 10 de gener de 1948 Soriano-Montagut reafirma que es compliran els terminis, i el 2 de febrer demana que vagin a Barcelona a comprovar el cap de Jesús, ja acabat en fang per passar-lo a talla. El dia 9 de febrer, trobem que s'encarregaran més talonaris per vendre més bons. El Sr. Monravà informa que la peanya l'està fent el Sr. Magí. Les senyores de la Congregació de la Soledat demanen ajuda econòmica per la despesa de la reforma del pas de la Mare de Déu; s'acorda donar 2.500 ptes. a tornar. L'exposició que es volia fer al Circulo Artístico de Barcelona, no es podrà fer. El dia 23 es visita l'estat de l'obra a Barcelona.

Processó del Divendres Sant, 1948. Primera desfilada del pas amb la peanya sense acabar

Trobem, i fora d'aquest context, una convocatòria a les 13 hores del dia 3 de març, amb caràcter urgent, per assistir amb el Sant Crist a l'execució de dos condemnats a mort a la presó de Pilats. És l'última vegada que es va produir aquest fet amb la presència de la Congregació i la sagrada imatge. El dia 8 de març, trobem que les imatges embalades arribaran el dia 15 i la benedicció serà el dia 18, però, al final seran beneïdes el diumenge dia 21 a les 13 hores, hi trobem l'acta de benedicció redactada el dia 22. Al final sabem per la documentació gràfica que va sortir aquell Divendres Sant, sense la peanya finalitzada. El mes de juliol, el dia 12, hi trobarem que el Sr. Monràvia tracta la situació de la peanya, que quedarà pendent i el 2 de desembre tornem-hi; el tallista reclama i necessita dos mesos de feina, i el daurador S. Iglesias presenta un pressupost de 12.000 ptes. per la feina.

Comencen les dificultats econòmiques, per fer front a totes les despeses; A Soriano se li pagarà el 50% del que se li deu, i no es liquidarà del tot fins al 18 d'abril de 1950. Al Senyor Magarolas i Iglesias, se li avançaran 5.000 ptes. a cada un, i a esperar. El tema preocuparà a la Junta, i a la junta general del 13 de febrer del 1949 hi trobem:

Nuevamente el Sr. Subprefecto hace hincapié en las manifestaciones hechas en la memoria por el Sr. secretario, de la necesidad de aportaciones de los Sres. Congregantes para el total pago del nuevo "Paso" de los Aspirantes.

Espigolant pels arxius informàtics, hem trobat aquestes dues últimes notícies que em permeto presentar, una fa referència a la categoria de l'obra portada a terme i l'altre ens deixa veure com es movien els artistes en aquells difícils anys.

Trobem al diari "Solidaridad Nacional", editat a Barcelona el 27 de març de 1948, un article titulat: "La Semana Santa de Tarragona enriquecida con otro Misterio obra de Montagut". Entre altres coses, explica que les imatges estan exposades a "Galerías de Arte Fayans Catalán", i que són una excel·lent mostra d'imatgeria castellana, deutora dels grans artistes castellans.

A la revista "Pasos de Cultura" de l'any 2022, un article de la professora Beatriz Sánchez Valdelvira, explica que Soriano-Montagut, va estar treballant les imatges del pas al taller del seu company de beca a Florència, Ricardo Segundo García Pérez, l'any 1947 al carrer Consell de Cent a Barcelona. Arribat a Barcelona, encara no devia tenir taller propi. A tall de conclusions hem d'assenyalar el que hem destacat

anteriorment, les diferències al si de la junta directiva, amb partidaris de reproduir el pas destruït el 1936 de Campeny, o buscar un escultor novell, prometedori i no gaire conegut. La confiança feta en Innocenci Soriano-Montagut, dona un resultat extraordinari, amb un conjunt escultòric alabat pels experts. Cal contemplar que el bon resultat obtingut i la seva reconeguda vàlua farà que l'any 1961, i sense tantes divergències, torni a ser Soriano-Montagut, l'escollit per realitzar el Crist de la Humiliació, que de nou, el pas del temps, ens ha portat a ser contemplat com una excel·lent escultura, reconeguda pels experts.

Així doncs, la Congregació, amb paciència i temps, va poder sortir-ne del que va significar la construcció del nou pas de la Flagel·lació de Soriano Montagut, pas que, amb el pas dels anys, ha estat reconegut com una gran obra d'art.

Divendres Sant 1952. Arxiu Congregació

INFORME de la Comisión para el "Paso" de la FLAGELACION, sobre los
BOCETOS presentados por los escultores Sres. Espelta y Soriano Mon-
tagut.-

La Comisión designada por esa Junta Directiva de la Real y Venerable Congregación de la Purísima Sangre de Nuestro Señor Jesucristo para llevar a cabo las gestiones encaminadas a la construcción del nuevo "Paso" de la Flagelación de Jesús, en substitución del que fué destruido por los rojos en 1936, procedió a ponerse de acuerdo sobre el plan a desarrollar.- Se inclinó, en primer momento, a encargar un proyecto de reproducción del "Paso" antiguo, del cual posee esa Congregación buenas y suficientes fotografías, aunque no excluía la posibilidad de aceptar un proyecto original, si se hallase un artista capaz de presentar una producción superior al "Paso" de Campeny.-

Después de repasar los nombres de artistas tarraconenses y de fuera, a quienes se pudiese encargar el "Paso" con todas las garantías de lograr una obra de arte digna de nuestra procesión del Viernes Santo, fueron excluidos en principio, los escultores tarraconenses o de localidades cercanas, que habían ejecutado ya algún "Paso" para Tarragona y cuyas obras no satisfacían plenamente.- Fueron sugeridos los nombres de los escultores Sr. Espelta y D. Soriano Montagut, el primero de Barcelona y el segundo en Tortosa, pero residente, según se creyó entonces, en Salamanca. Se procuró obtener una fotografía del "Paso" que éste último ejecutó para Tortosa y, mientras tanto, tres miembros de la Comisión, Sres. Vendrell, Iglesias y Rvdo. Batlle, se trasladaron a Barcelona para ver algunas obras del Sr. Espelta, visitar a este escultor y pedirle documentación fotográfica de sus esculturas para ser estudiadas ampliamente.- Las imágenes ejecutadas por el Sr. Espelta parecieron a los comisionados correctas, si no geniales; las que vieron en la documentación fotográfica, confirmaron esta impresión, destacándose como mas satisfactorias las que reproducían obras antiguas destruidas en la pasada revolución.- Por ello, parecía que el Sr. Espelta podía ejecutar de una manera aceptable una reproducción del antiguo "Paso", tanto mas que él había trabajado en el mismo como colaborador-aprendiz del Sr. Campeny y poseía buenas fotografías de la maqueta, dedicadas por el autor a su padre, que decoró el "Paso".-

Pareciendo muy difícil ponerse en comunicación con el Sr. Soriano Montagut, y más todavía concretar si la obra debería ser ejecutada en Salamanca, donde se creyó residía, fué decidido casi en firme, tras el informe verbal presentado a esa Junta, encargar al Sr. Espelta la reproducción del "Paso" antiguo, no sin sentir que no se pudiesen probar mas posibilidades.-

Algo mas tarde se supo que el Sr. Soriano Montagut había sido trasladado a Barcelona.- El mismo, enterado del proyecto de esta Congregación de construir un nuevo "Paso" y muy deseoso de darse a conocer en esta provincia, envió varias fotografías de esculturas suyas, profanas y sagradas, en las que demostraba su maestría en el arte, ya probada por los premios obtenidos en varios certámenes.- Insistió, anunciando que, por su cuenta, había hecho un boceto del "Paso" e invitaba a la Comisión a que fuera a verlo en su taller de Barcelona.- Fueron comisionados el Sr. Vendrell y el Rvdo. Batlle, que visitaron al Sr. Soriano Montagut y vieron el boceto; acordaron con el escultor que el boceto sería enviado a Tarragona para ser examinado por la Comisión.-

Al propio tiempo visitaron al Sr. Espelta, comunicándole la presentación del boceto por parte del Sr. Soriano Montagut y rogándole que enviase el suyo, bien de la reproducción del "Paso" antiguo, bien de un proyecto original.- Con ambos escultores se concertaron las condiciones acordándose que el boceto que no fuera elegido, sería convenientemente

subvencionado.-

Recibimos los dos bocetos, se reunió la Comisión para el examen de los mismos.- El boceto del Sr. Espelta, ejecutado mas bien como maqueta y con las figuras acabadas con detalle, atrajo, al primer examen, la Comisión por el recuerdo que representaba del "Paso" antiguo; pero atentamente estudiado, aparecía, aparte de algunos defectos de detalle facilmente corregibles, como una modesta reproducción de la obra de Campeny, cuya ejecución no sería ni superior, ni igual en mérito al "Paso" antiguo.-

La maqueta del Sr. Soriano Montagut, de proyecto original, impresionó favorablemente a la Comisión por lo acertado de la composición del grupo, por la disposición de las figuras que permitía, sin estorbos, ver el grupo desde distintos puntos de vista, y, principalmente, por el movimiento y vida de las figuras, que a algunos miembros de la Comisión pareció excesivamente violento.- Las figuras, simplemente abocetadas, demuestran un profundo conocimiento de la anatomía y, en su posición, actitudes y ropaje aunque algo monótonos están llenas de promesas de dar una obra excelente.-

La Comisión se inclinó unánimemente a aconsejar la elección del boceto del Sr. Soriano Montagut, pero antes quiso oír el parecer de varias personas técnicas y conocedoras de arte para considerarse mejor asesorada, y acordó invitar al examen de los bocetos a los siguientes Sres.:

Al M.I.Dr. D. José Boada Diars, canónigo y Presidente de la Comisión Diocesana de Arte Sagrado; al M.I.Dr. D. Juan Serra Vilaró, canónigo; Ilmo. Sr. D. Luis Monreal Tejada, Comisario de la Zona de Levante de la Defensa del Patrimonio Artístico Nacional; D. Francisco Monravá Soler, Arquitecto Provincial; D. José Mª Monravá López, Arquitecto Municipal; D. José Yxart y de Moragas; D. Manuel de Montoliu y Togores; D. Fernando de Castellarnau y Espina, y D. Salvador Ripoll, tallista-escultor.-

Los Sres. Monreal, Yxart y Castellarnau han dado su opinión por escrito, favorable al boceto del Sr. Soriano Montagut, copiándose a continuación sus respectivos escritos:

"En el día de hoy, por invitación de la Real Congregación de la Sangre de esta ciudad, he examinado los dos bocetos presentados para la realización del paso de la Flagelación, a fin de dar mi opinión sobre ellos desde el punto de vista artístico.-

"A primera vista se aprecia que los bocetos responden a dos conceptos completamente distintos.- El uno, más que un boceto, es una miniatura, incluso realizada con policromía, presentando un aspecto parecido al de las figuras llamadas "de Pesebre".- Un boceto hecho con este sentido no es fácil que mejore, sino más bien que empeore al ser ampliado.-

"El otro es ciertamente un boceto de escultor, es decir, una primera idea de composición y colocación de figuras, teniendo la energía de la concepción original, que luego se ha de explicar y amplificar con los detalles de la ejecución definitiva.-

"El boceto del Sr. Espelta tiene un defecto fundamental de composición al quedar la figura de Cristo casi anulada por las de los sayones; en cambio con el de Soriano Montagut, el Señor marcha presidiendo el grupo, bien destacado en la dirección que marcha el paso.-

"Tiene como valor sentimental el boceto de Espelta el de ser reproducción, mas o menos fiel, del desaparecido paso de Campeny, pero Campeny era ya un escultor mediocre en su tiempo y esta obra responde al caracter frio y artificioso, poco sentido, propio del arte religioso de su tiempo.- Así, pues, no vale la pena de reproducirlo, puesto que ha de tener más valor una obra original.-

"El boceto de Soriano Montagut responde a la tradición de nuestra imaginaria barroca, de un modo resuelto y vivo, muy afortunado.- Además

"se trata de un artista reconocido, laureado con Primera Medalla.- Por tanto, el nuevo paso será una obra "de firma", razón que añadir a las "que me inclinen hacia este boceto.-"
"Tarragona 12 de Febrero de 1947 = Firmado: Luis Monreal y Tejada.-"

"J. Yxart y de Moragas, Abogado.- Tarragona 12 de Febrero de 1947.-"

"M.I. Sr. Prefecto de la R. y V. Congregación de la Purísima Sangre de
"Nuestro Señor Jesucristo.- Ciudad.-"

"Muy distinguido Sr. y amigo: Fui amablemente invitado por esa Junta
"para examinar las maquetas del paso proyectado "La Flagelación" para
"el culto de la Sección de Aspirantes de esa Congregación, en sustitu-
"ción del que fué destruido en la revuelta del 36.- Agradezco la inme-
"diata atención.- No cuento con conocimientos técnicos que puedan dar
"autoridad a mi opinión.- Se me pide concrete mi parecer, lo que hago
"gustoso.-"

"Bocetos presentados.- El de Espelta es una reproducción, aproximada,
"en miniatura del "paso" destruido debido a Campeny.- El de Soriano

"Montagut boceto original.-"

"Dejando aparte el concepto que el de Campeny en su tiempo pudo merecer
y su acertada ejecución, podían ya entonces, hacerse algunas observacio-
"nes críticas que en conjunto pueden, naturalmente, hacerse ante la re-
"producción.- Téngase en cuenta, pero, que en la obra original de Cam-
"peny éste puso el espíritu artístico de su concepción difícil de infun-
"dirse en una copia.- Quiere esto decir que, esta será, forzosamente in-
"ferior.- Nótese, lo estático de las figuras.- La figura de Cristo, aun-
"que central, en la escena, aparece en las perspectivas que ofrece el
"paso" en segundo término.- Sería muy aceptable de no contar con él.-"

"Boceto de Soriano Montagut.- Impresiona desde primer momento por su ge-
"nial concepción.- La escena está concebida con gran maestría, desarro-
"llándose en forma que el "paso" puede ser visto desde diversos puntos
"sin que la figura de Jesús pierda visualidad por estar emplazada en
"primer término.- Las demás figuras tienen un vigor y movimiento extra-
"ordinario (alguna quizá demasiado violenta).- Todas las figuras son de
"gran estilo abarrocado que es el más apropiado por los "pasos" que son
"eso, reproducción no sólo de imágenes sino de escenas a las que ha de
"infundirse vida y movimiento.- Es de esperar que en la ejecución el ar-
"tista se superará.- Las cabezas quizá un poco pequeñas.- (1/8 ?)

"Me permito finalmente, una observación, aunque el artista sabrá tenerla
"en cuenta, se ha de procurar dar a las figuras la medida técnica justa,
"teniendo en cuenta que han de ser vistas en la calle y en plano eleva-
"do.- La justa proporción es causa del mayor efecto e impresión.-"

"Me someto a más autorizados juicios.-"

"Le saluda con respeto y afecto que merece su atto. y s.s. q.b.l.m.-"

"Firmado.- José Yxart.-"

"Tarragona 15 de Febrero de 1947.- Ilte. Junta de la Congregación de la
"Purísima Sangre de N.S. Jesucristo.- Tarragona.-"

"Después de agradecer la invitación que de parte de varios miembros de
"esta Ilte. Junta recibí para exponer mi opinión personal acerca de las
"maquetas que para el nuevo Paso de la Flagelación, esta Congregación ha
"recibido de los escultores Sres. Espelta y Montagut, pasaré a dar mi in-
"forme según mi punto de vista artístico en esta clase de trabajos y en
"la medida de mi modesto criterio personal.-"

"En primer lugar debo hacer constar que no es posible establecer una va-
"loración exacta sobre valor o mérito personal de los dos artistas por
"el hecho de que el primero de ellos se ha limitado tan solo en copiar
"mas o menos exactamente una obra ya respelta por otro artista.- (Me re-
"fiero al Sr. Espelta).- Teniendo en cuenta que en la plástica del arte
"lo difícil es conseguir la concepción perfecta de una escena, veremos
"que este escultor se ha ahorrado un trabajo mucho mayor que el que re-
"presenta copiar una cosa ya resuelta.- Por lo tanto no está en el mis-
"mo plano que su contrincante Sr. Montagut que presenta una obra ori-
"ginal.-"

"Con referencia al trabajo de este escultor debo significar que es acer-
"tado en su conjunto general tanto por la calidad de sus figuras como
"por el acierto en sus actitudes de gran movilidad y vida con lo cual lo-

"gra un conjunto que responde perfectamente a la escena que se trata de representar.-

"Quizás y descendiendo al plano de los detalles (ahora sin mucha importancia por tratarse únicamente de bocetos) puede adolecer de un poco de monotonía en el tratado del ropaje (concretamente en las túnicas de los sayones) lo cual puede ser objeto de estudio y modificación posterior.-

"Me parece acertada la figura de Jesús destacada en plano superior y en primer término y en general esbeltas y de buena traza escultóricas las demás figuras que completan el conjunto.-

"Me permito hacer una observación quizás saliendome un poco del terreno en que he sido consultado y es sobre el asunto de la decoración, la cual juega un papel importantísimo en estas esculturas.- Aconsejo, pues, que de la misma manera que se ha acudido a diversas personas entendidas en materia de arte para la elección del escultor, se acuda también a ellas para elegir el decorador para solucionar con ello este aspecto que es en definitiva la clave final del éxito o fracaso de la obra.-

"Me honro en ser amigo personal del escultor Montagut, conozco sus posibilidades en el campo de la escultura religiosa, su carácter sincero y amable, su modestia y caballerosidad, dotes propias de un buen hijo de nuestras tierras tarraconenses y no dudo que en la ejecución de esta obra, pondría todo el entusiasmo que requiere la envergadura de la misma y que tiene la misión primordial de suplir otra buena escultura que desgraciados tiempos hicieron desaparecer.- Firmado: F. de Castellarnau.- "

El M.I.Dr. D. José Boada Manifestó decididamente sus preferencias por el boceto del Sr. Soriano Montagut, alabando sus buenas cualidades de composición y la disposición y vida de las figuras, aunque encontró algunas con movimientos demasiados violentos.-

El M.I.Dr. D. Juan Serra Vilaró dijo que si se ejecutaba bien la ampliación de las maquetas, ambas podrían ser obras aceptables; que consideraba mucho mejor la composición del boceto del Sr. Montagut y que sus figuras expresaban perfectamente el movimiento, mientras que las del boceto del Sr. Espelta carecían de vida.- En estas encontraba, además, varios defectos y desproporciones de miembros, y añadió que no le gustaba la posición de la figura de Cristo.- Por otra parte, se inclinaba a aconsejar el boceto del Sr. Soriano Montagut porque su prestigio y renombre artístico eran una garantía de que podría crear una verdadera obra de arte.-

Los Sres. arquitectos, D. Francisco Monravá Soler y D. José Mª Monravá López, que examinaron conjuntamente los bocetos, aconsejaron también el boceto del Sr. Soriano Montagut, con algunas reservas sobre la excesiva violencia del movimiento y la disposición de las figuras en la composición que habrá de ser algo modificada sobre las medidas de la planta del "Paso", exigidas por la estrechez de algunas calles por donde pasa la procesión, considerando que, debidamente estudiadas, estas dificultades eran de posible y fácil solución.-

D. Manuel de Montoliu y Togores juzgó mejor y más artístico el boceto del Sr. Soriano Montagut, pero dijo que, estando destinado el "Paso" a mover la piedad popular, creía que la ejecución del boceto del Sr. Espelta tendría mayor éxito entre el pueblo, por el recuerdo del "Paso" antiguo y por el dramatismo de la figura de Cristo.-

D. Salvador Ripoll, mostró su acentuada predilección por el boceto del Sr. Espelta, movido, al parecer, más que por otra razón, por el recuerdo del "Paso" antiguo; pero no negó el mérito de la maqueta del Sr. Soriano Montagut.-

La opinión unánime, o poco menos, de los Sres. consultados es favorable, abierta y decididamente al boceto del Sr. Soriano Montagut, reforzando el concepto que esta Comisión se formó en el primer exá-

men de los bocetos.-

Por lo cual, esta Comisión presenta a la Junta Directiva su consejo favorable a la maqueta del Sr. Soriano Montagut, y de ser aprobadas por esa Junta las gestiones llevadas a cabo y su dictamen favorable a dicho boceto, encargará definitivamente y en firme la ejecución del mismo al Sr. Soriano Montagut, señalándole las observaciones que se estimen oportunas a fin de corregir los defectos indicados en las diversas opiniones recogidas al ampliar el boceto para ejecutar la maqueta definitiva.- Además de las observaciones que acuerde hacer esa Junta Directiva, las indicaciones a tener en cuenta deberán ser:

- a).- Estudio de la composición dentro de los límites que exija la planta del "Paso",
- b).- Moderar la excesiva violencia de los sayones,
- c).- Dar un poco de variedad a los movimientos de los sayones y al vuelo de sus ropajes,
- d).- Exigir un estudio cuidadosísimo de la figura de Cristo para que sea perfectamente digna y copiadosa y
- e).- Dar a las figuras la medida técnicamente justa, de acuerdo con el ambiente exterior y con el plano elevado en que han de ser observadas.-

La ejecución de la maqueta, que habrá de ser presentada para su aprobación, y la ampliación de la misma en materia definitiva, será debidamente vigilada y controlada.-

De acuerdo con lo convenido con esa Junta Directiva y con los escultores que han presentado los bocetos, el Sr. Espelta deberá ser retribuido con justicia por la ejecución y presentación de su respectivo boceto.-

Tarragona a los veinticuatro dias del mes de Febrero de mil novecientos cuarenta y siete.-

Ignacio Llorens
Ramón Fontana
Ignacio Llorens
José Llorens
Antonio Llorens
José Llorens

EL PAS DELS ASSOTS O DE LA FLAGEL·LACIÓ DE LA CONFRARIA DE LA SANG DE TARRAGONA

Miquel-Àngel Soriano-Montagut i Marcos

Enguany, per Setmana Santa, celebrem el 75 aniversari de l'estrena del pas dels assots o de la flagel·lació, obra escultòrica de mon pare de l'any 1948. Recordo molt bé les reunions a Tarragona, a la seu de la confraria, amb la seva Junta, la que li havia fet l'encàrrec, amb el seu president, un advocat de la ciutat, home d'una gran vàlua, molt dinàmic, i un ferm defensor de refer el ric patrimoni escultòric religiós de la Setmana Santa tarragonina, i de la província en general.

El meu pare, posat immediatament a la feina, hi va treballar estudiant-ho durant mesos, el caràcter i el missatge religiós, cercant sempre la identificació entre escultures i fidels, recollint documentació sobre els personatges, per poder traslladar-ho primer amb dibuixos, després mo-

delant les figures amb fang, i un cop aquestes definides, passar-les al guix, component la maqueta del conjunt, amb figures d'uns 40 cm d'alçària, les quals les recordo ben bé. La solució adoptada va ser la creació d'un conjunt de cinc figures, el Jesús lligat a una mitja columna, el centurió assenyalant a Jesús, i tres camàlics assotant-lo. Totes les figures amb manifesta corporeïtat i moviment, especialment els camàlics amb la roba enlairada i actitud agressiva.

La figura de Jesús té un tractament central, equilibrat i de víctima injusta i serena que redimeix voluntàriament els pecats del món. Tot el conjunt amb clares connotacions miquelangelesques, amb policromia diferenciada i gradual, que enalteix primer la figura de Jesús, després als camàlics,

Saiò del pas de la Flagel·lació. Daniel Pallejà

i finalment el centurió. La figura de Jesús va situada al centre i davant de tots, fent la sensació de ser més alta a vista dels espectadors més propers. Tot aquest procés és el període de màxima creació i concreció artística, es formalitza la visió del conjunt amb totes les figures, per poder-lo estudiar millor des de tots els punts de vista dels espectadors, i també emmarcant-lo en el seguici espectacular pels carrers estrets de la Tarragona vella, tot això és una de les feines més importants en la gènesi creativa de l'escultura.

Recordo bé tots aquests tràmits, aquest n'és el procediment. Jo ho mirava amb atenció, i de vegades també jugava amb el fang. Això ho va fer en el seu primer estudi a Barcelona, situat al carrer de la Lluna, número 23, a la part del darrere dels baixos, al barri del raval. El pas següent va ser passar dels models en guix, ja definits, a figures de fusta, una mica més grans que de mida natural, per l'efecte mimador de les distàncies, primer encolant taulons de flandes, a contra veta, i començar la feina amb la màquina de treure punts, figura a figura, després l'acabat minuciós de les parts més representatives, cares, braços, mans, roba, i finalment la policromia, tot cal estudiar-ho bé. En aquest

període va haver-hi diverses visites a l'estudi, de membres de la junta de la confraria, i tot anava bé.

L'únic problema va sorgir quan l'obra va estar acabada, ja que d'una manera impropedent, va intervenir el canonge Dr. Pere Batlle, de Reus, el qual d'una manera agressiva i absurda, va fer tallar el braç del centurió i desviar-lo uns 12-15 cm, deixant d'apuntar directament a Jesús. Encara avui no conec les raons d'aquesta encaparrada. Mon pare va tenir l'emprenyada més gran que jo li vaig conèixer. De fet, quan desfila, amb la monumentalitat del pas enmig pels carrers, no s'aprecia, tot i que quan jo ho veig, encara sento per dins l'abús de poder del canonge Batlle.

En l'obra de mon pare hi ha un aspecte important, que no conec que s'hagi tractat mai, és el tema del criteri artístic, en si mateix, dins del període cultural en què va viure. L'exposo tot seguit, encara que sigui de manera resumida.

Mon pare feia pocs anys que havia fet un viatge d'estudis intens. Havia guanyat la pensió de la Fundació del Comte de Cartagena de quatre anys de durada, per gairebé tota

Pas de la Flagel·lació. Oriol Ventura

Europa i Egipte, a més a més de tota Espanya, especialment la castellana. Coneixia bé la relació entre la creació escultòrica i la identificació religiosa dels fidels, sabia que les obres havien de ser figuratives, entenedores, i que l'estil més utilitzat, gairebé l'únic, era el barroc.

El millor barroc escultòric es troba a Itàlia, a Roma i a Nàpols, fins i tot per conjunts de diverses figures, el barroc castellà és en realitat fill del romà. Durant el barroc, en l'escultura, adquireix molta importància el tractament de les robes, que passen a ser tan protagonistes com els braços i mans.

En el pas dels assots o de la flagel·lació, els moviments de les figures i les robes, són romanes, i les expressions de maldat a les cares dels camàlics, són clarament del barroc

Soldat romà del pas de la Flagel·lació. Jaume Sàez

napolità. El barroc és un període que no ha estat prou ben valorat. Inicialment, va ser promogut des del Concili de Trento, però se li va escapar de les mans i es va convertir en un període de màxima llibertat creativa, especialment en escultura, pintura i arquitectura, però la llibertat creativa va durar poc. Aviat l'ortodòxia i la tristor van tornar, i va imposar el neoclàssic, la norma, el control, les naus rectangulars i unidireccionals, l'austeritat i la mesura. Ha calgut arribar a finals del segle XIX i tot el XX, per recuperar la llibertat de creació. A casa nostra ho va fer primer el modernisme i després les avantguardes.

Com gairebé tots els artistes molt vinculats a la seva societat, mon pare va tenir diversos períodes. El primer, l'expressionista, trencat per la guerra i la posterior repressió cultural. Després va tenir un període clàssic corresponent al pas dels assots o de la flagel·lació, i finalment el noucentista, que també va representar un cert alliberament, especialment en el tractament de les temàtiques, més lliures i properes a la gent. El pas de mon pare és una obra escultòrica clarament connectada amb el barroc italià, especialment amb el romà, que ha estat el millor de tots. És per aquest tema, l'únic pas barroc de tota Catalunya. Existeixen altres passos bons, però no són barrocs.

La Setmana Santa tarragonina és la millor de Catalunya, és una expressió de religiositat, i també, és una expressió cultural, en concret escultòrica, que cal mantenir i valorar.

Cal dir que això és el que ha fet la Congregació de la Sang, a la que felicito i agraeixo en commemorar els 75 anys del pas dels assots o de la flagel·lació, i que m'ha permès explicar i exposar, encara que de manera resumida, la valoració que jo sempre he tingut de l'obra de mon pare i els seus condicionants.

LA FLAGEL·LACIÓ I ELS DEIXUPLINANTS

Quim Mas Carceller

La disciplina, que porta el nom d'un petit flagell fet de cuir, cànem, cotó o de metall que serveix per a infligir un càstig físic, normalment a l'esquena i seguint un ritu religiós, és l'autoflagel·lació voluntària per a l'expiració dels pecats, propis i aliens, en unió espiritual a la flagel·lació que va patir Jesucrist en la seva Passió. Es tracta d'una forma de mortificació corporal que de vegades també busca dominar la sensualitat, els plaers terrenals.

La flagel·lació ha estat una pràctica habitual al llarg del temps i en diverses religions, formant part també de la història espiritual del cristianisme. Estava estipulada en les lleis espartanes i gregues així com entre els cartaginesos i visigots. A l'època egípcia, la disciplina i la maça amb cadenes eren dos símbols de poder i de domini representades a les mans del déu Osiris. Els romans distingien la flagel·lació de diverses maneres: fustibus, si es colpejava al reu amb pals; virgis, amb vares; i flagellis, amb fuets o corretges. La primera s'aplicava als militars, la segona als ciutadans i la tercera als esclaus.

Hi ha diversos tipus de flagells: assots, fets de cotó o amb corda de tralla o colomina, generalment tres unitats, amb nusos als extrems i ocasionalment amb elements punxants afegits per a fer més fort el suplici; iorum, fet amb una corretja ampla sense res més i que fan morats a les carns, encara que no produeix sang; flagrum, compost per dues o més corretges que acaben en uns ossets o boletes de metall que destrüïen la carn; flagellum, format per nervis o cordes més fines i atapeïdes que acaben en unes boletes de ferro, o un altre metall, que talla i estripa la carn.

L'ús voluntari de disciplines, de tradició ascètica, es va estendre al poble ja al segle X. Als segles X i XI la disciplina es practicava a l'interior dels convents, i sant Pere Damià (1007-1072) va escriure un tractat sobre ella.

A l'Europa del segle XIII apareixen els primers moviments de flagel·lants, que tenen els seus orígens a Itàlia, submergida en la penúria econòmica de la població, lluites internes, convulsions i enfrontaments entre el Papa i l'emperador. Es busca la pau i els laics comencen a visitar poble a poble flagel·lant-se en públic com a mitjà de mortificació o penitència. Aquest impuls el va iniciar el 1260 a Perusa, al

centre de l'actual Itàlia, l'ermità franciscà Raniero Fasani, organitzador de la germandat de "Disciplinati de Gesù Crist" que es va estendre per tot el centre i nord de la península. Es diu que el nombre de membres arribava a deu mil. Aquell any 1260 era apocalíptic en el qual, segons les profecies pseudo-joaquimistes, la tercera part de la humanitat arribaria a la seva fi. A mesura que passaven els mesos les previsions mil·lenaristes es van fer més agudes, fins que a finals d'any van adquirir un caràcter desesperant i histèric. Dins el context els flagel·lants són ben acceptats per les autoritats religioses i civils que aconsegueixen canalitzar el moviment en confraries, associacions de laics que reprodueixen amb fidelitat el corporativisme medieval, reflex del sentiment d'autonomia vers el si de l'Església. Es repartien entre ells els càrrecs, això sí amb la presència d'un sacerdot, encara que sovint sols es buscava un confessor i no un director espiritual, preferentment un franciscà en lloc del rector de la parròquia. De tota manera, les confraries es mantingueren dins l'ordre establert per la religió i van exigir als confreres les pràctiques que l'Església els imposà, la confessió i la devoció eucarística.

Tot i això, en el període de 1347-1349 succeeix un cas que trenca l'ús de flagel·lació discreta, entre confreres. De sobte reapareix d'una manera massiva i pública a Alemanya i els Països Baixos. Encara que les primeres onades de flagel·lants es manifesten amb anterioritat i el seu creixement té una direcció territorial oposada al desenvolupament de la malaltia, l'aparició d'una epidèmia, la pesta negra, contribueix a la massificació del moviment. La temença de la total aniquilació del món era present a la vida dels seus contemporanis, ja que en pocs anys havien desaparegut la meitat dels éssers humans per culpa dels desastres naturals, manca d'aliments, revoltes populars i epidèmies. La creença que Déu castigava a la humanitat pels seus pecats comportà la necessitat social i individual de reconciliar-se amb Ell, purificant-se, fent penitència en senyal de penediment. Anaven en grups organitzats de poble en poble, de dia i de nit, units per uns vots que els obligaven a privar-se dels plaers físics i els incitaven a suportar tortures i flagel·lacions durant trenta dies en memòria dels anys de Jesucrist. Duïen roba de sac, caputxes, barrets, estendards i ciris encesos, dirigits per humils sacerdots. Davant els temples es fetejaven cruelment durant hores mentre cantaven salms i

himnes apocalíptics en presència del recolliment dels veïns. Després s'estiraven a terra esperant rebre almoïna i menjar. El moviment místic i religiós no va tardar a degenerar i començaren els abusos i a trencar amb els postulats de l'Església. El 1349 el Papa Climent VI els va eliminar i declarar heretges. Malgrat que a molts estats alemanys van tornar a reviscolar i revenir el fanatisme degradant, foren condemnats finalment pel Concili de Constança (1414-1418). Llavors, per mitjà dels jesuïtes, la flagel·lació es transformà en un signe d'obediència i no pas de protesta, i se substitueix el concepte "flagel·lació" pel de "disciplina".

L'estructuració de la Setmana Santa, tal com la coneixem avui, s'inicià a l'edat moderna, al segle XVI. A partir del Concili de Trento, concili ecumènic de l'Església Catòlica celebrat en períodes discontinuats entre 13 de desembre de 1545 i 4 de desembre de 1563, convocat per acordar una acció comuna, i que va ser l'inici de la Contrareforma i de l'afirmació de l'Església Catòlica, Apostòlica i Romana en-

front del Protestantisme, les processons penitencials foren reglamentades per mantenir les disciplines preexistents, sobretot l'autoflagel·lació, que ja es va intentar regular amb els viacrucis des del segle XIV. A partir d'aquest concili, les confraries van tenir un paper fonamental per integrar els penitents i disciplinants o deixuplinants, amb els eixos de la Sang de Jesucrist i de la Mare de Déu. Amb aquestes dues advocacions junt amb la del Sant Ecce Homo i al voltant del Gremi d'espardenyers i esparters, a final de l'any 1545 naixeria la "Confraria de la Preciosa Sang de Nostre Senyor Déu Jesucrist de spardenyers i esparters" precursora de l'actual Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la congregació de Senyores sota la invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat.

Noves confraries de deixuplinants destacaren durant el segle XVI, fins al punt que la flagel·lació es va convertir en una institució en el seu si, existint un cert paral·lelisme entre la

Procesión de disciplinantes. Francisco Goya Lucientes

pràctica de la flagel·lació i la Passió de Crist, doncs, segons ells, vessaven la seva sang a imitació de Jesucrist amb intenció de redimir els seus pecats.

Els deixuplinants llogaven a la Confraria de La Sang les cotes o vestes blanques, que els hi arribaven fins als genolls, portant a la zona del pit l'escut de les cinc nafres. Al cap duïen botxí o caputxa on estava pintada o brodada una espasa de color vermell, símbol de màxima disciplina penitencial –la spasa als caps y les cinc plaques–.

Abans de la processó del Sant Enterrament, com l'itinerari era llarg, la Congregació pagava el sopar als deixuplinants, oferint-los a la tornada les coquetes de Dijous Sant, fetes de blat, sucre, oli d'oliva i aigua destil·lada de roses, també bescuits i vi per tal de reanimar-los amb motiu del càstig sofert en el seu recorregut. Tant homes com dones, assistien a la processó al costat del Sant Crist i enmig de la doble filera de confreres, flagel·lant-se amb disciplines fetes amb un manat de cordes amb nusos i altres instruments de silici. Quan acabava la processó, tenien preparat a l'església de Natzaret el material per a sanar les ferides. Aquestes eren curades pels apotecaris de la ciutat que usaven, com a cicatritzant, vi (vi vermell) macerat abans durant 24 hores amb roses vermelles seques –les roses seques per curar deixuplinants– doncs els seus pètals contenen gran quantitat de

taní especial, glucosa, mucíl·lag i una matèria grassa. També usaven, com a absorbents, carbó, paper d'estrassa i pólvora de restrènyer (pulvis restrictitius) feta de pols de nou de xiprer –tot flux de sang és perillós, car si no es restret adux mort–. A més la Congregació disposava d'esponges, atuell, agulles i fils per saturar i material de cura per rentar i embenar el cos malmès.

Els deixuplinants també participaven en processons de rogatives. El clamor era el del ritual a tot arreu: Senyor verter Dèu, Misericòrdia.

A primers d'any, abans de reis, es repartien estampes amb el Sant Crist i dos deixuplinants, per posar-les a les portes de les cases visitades. El 1598 s'encarreguen 437 estampes i el 1600 unes 600.

La flagel·lació fou freqüent a Espanya fins que Carles III les va prohibir el 1777. Així, els picaos de la població riojana de San Vicente de la Sonsierra es converteixen en una supervivència quasi única. Al món també hi trobem actualment altres grups de flagel·lants als pobles de Santo Tomás (Colòmbia) i Guardia Sanframondi (Benevento-Itàlia) i els flagel·lants i Kristos de San Pedro de Cutud, al nord de Manila (Filipines).

Processó de flagel·lats. Gravat medieval

ישוע הנסרי מלך היהודים
IHESUS NAZARENUS REX IUDAEORUM
IESUS NAZARENVS REX IVDACORVM

LA ICONOGRAFÍA DE LOS AZOTES DE CRISTO

Juan Manuel Martín García

Escultor- Imaginero y Restaurador

La flagelación ha sido usada en todos los tiempos y todas las épocas, aunque más especialmente por los judíos. El reo lo sufría en la Sinagoga ante tres jueces y recibía trece azotes con un látigo armado de tres correas. En Grecia y Roma, la flagelación era más atroz aún y más infamante que la fustigación, golpeado con la fusta, y solo se aplicaba a los esclavos y criminales condenados a morir en la cruz, ocurriendo muy frecuentemente que el reo falleciese de los azotes.

La flagelación era un preámbulo legal a toda ejecución, excepto en los ciudadanos romanos condenados a decapitación. En este caso, eran fustigados. Esto se hacía, según

La Flagelación. Óleo sobre tabla. Alejo Fernández

Tito Livio, en el mismo lugar del suplicio, inmediatamente antes de la decapitación. Los condenados a crucifixión eran flagelados habitualmente durante el trayecto que había entre el lugar donde se dictaba la sentencia y el del suplicio. En el caso de Jesús se llevó a cabo en las dependencias del tribunal. Esto solo se hacía en los casos en que la flagelación era sustitutiva de la pena capital, pero en el caso de Jesús la flagelación no fue la legal que precedía a toda ejecución y que se daba en el trayecto, camino del suplicio.

Cristo en la columna o Cristo atado a la columna es una escena evangélica y un tema iconográfico muy frecuente en el arte cristiano, dentro del ciclo de la pasión, la escena transcurre en el Pretorio romano de Jerusalén (el centro del poder romano, dirigido por Poncio Pilatos) donde Jesucristo ha sido llevado por segunda y última vez, tras su paso por distintas estancias (Anás, Caifás, Herodes). Es exhibido ante la multitud, que prefirió liberar a Barrabás antes que a él, fue despojado de sus ropas, atado a una columna donde sería sometido a burlas y torturas.

Iconografía de la flagelación durante la historia

El Cristo flagelado, siempre va acompañado de una columna, a veces representada como elemento sustentante, que va del suelo al techo, o como una pequeña columna de aproximadamente un metro de altura y provista de argollas, y Cristo puede estar encadenado o atado a ella. Los imagineros normalmente no suelen ajustarse a los hechos históricos, sino que más bien buscan provocar sentimientos en las personas que los contemplan, bien en el altar o en la calle, ajustándose a los gustos y la economía de la época, lugar, y demandas de la corporación que realiza el encargo.

Indagando en la historia del arte, vemos como en el Renacimiento y el Manierismo, se generalizó la visión del protagonista atado a una columna de fuste alargado, la cual fue utilizada en numerosas ocasiones como mero pretexto formal para mostrar las excelencias y la hermosura del cuerpo de Jesús, mediante elegantes contrapuestos.

Ejemplo de ello podemos verlo en la talla granadina de “El Cristo de la Paciencia” (obra atribuida a Pablo de Rojas)

o el Cristo de la Humildad de Sanlúcar la Mayor. En cuanto al empleo de un fuste largo, encontramos una serie de representaciones de arcaico regusto tardomedieval, como puede ser el ya desaparecido Cristo de la Misericordia de El Arahal, efigie de principios de siglo XVI, y reproducida por Castillo Lastucci, y a la órbita renacentista se adscribe la imagen de Jesús de la Columna de Archidona, con un clásico estudio anatómico, sometido a una tensión basculante de signo manierista, relacionándose con Pablo de Rojas y Diego de Vega, en cuanto al juego zigzagueante impuesto al cruce de sus extremidades, encontramos como un magnífico ejemplo el atado a la columna de Utrera, pieza del siglo XVII adscrita al círculo roldanesco.

Por el contrario, las representaciones barrocas prefirieron la columna de fuste corto y perfil troncocónico, ya que la misma posibilita presentar a Cristo arqueado por el dolor, sin punto de apoyo alguno, e indefenso frente a toda suerte de golpes articulados por los verdugos. Al triunfo de esta nueva corriente contribuyó el recuperado prestigio logrado por la columna de pórfido rojo que el cardenal Giovanni Colonna depositó, en 1923, en la Iglesia de Santa Prassedes de Roma, en calidad de supuesta reliquia del soporte de la Flagelación. El titular de la hermandad de la Columna del convento de San Francisco de Priego de Córdoba (relacionado

con Alonso de Mena) encarna a la perfección la exigencia de la nueva mentalidad respecto al asunto.

Otra modalidad que podemos encontrar, se remitiría a la influencia de las fuentes grabadas, en las que se mostraba a Cristo atado al fuste con las manos a la espalda, tal como lo muestra José Micael en el malagueño Cristo de la Salud, otras esculturas se recrean en siluetas sinuosas con una cadencia volumétrica inherente al vigoroso adelantamiento del tronco, como ejemplo podemos observar por ejemplo a Jesús del dolor, tallado por Joaquín Bilbao para la hermandad de las Cigarreras de Sevilla.

La columna

Teniendo en cuenta la forma (altitud, etc.) de la Columna de la Flagelación de Jesús, después de haber enumerado las diversas columnas o troncos de columnas que hay en diversos lugares y que se dicen haber sido sobre los cuales Jesús fue azotado, escribe del siguiente modo, refiriéndose a la “pequeña” conservada desde el siglo XIII en Roma en la iglesia de S. Práxedes: “Es muy pequeña para que hubiera servido para inmovilizar el cuerpo del reo, el cual tenía las manos atadas en alto y los pies abajo, y de este modo se

Jesús Atado a la Columna. Hermandad de las Cigarreras (Sevilla)

le ligaba a la columna". Por tanto, según Power y según la obra de Valtorta, la columna era más alta que el que era sujetado a la flagelación.

Según las heridas de la sábana santa, todos los estudios coinciden en que el reo se encontraba desnudo cuando recibió este brutal castigo, respecto a la postura que había mantenido durante el mismo, si es cierto que la mayoría indican que el hombre de la Síndone debió ser atado por las manos a un objeto fijo como un pilar y golpeado estando encorvado. Según médicos como el Dr. Bucklin y otros afirman que, puesto que no hay evidencia de heridas de flagelación en brazos y antebrazos, debió tener los brazos por encima de la cabeza en el momento de la tortura. También el hecho que la mayoría de las heridas estén en el lado posterior del cuerpo, puede llevar a pensar que el reo estaba atado de tal modo que la parte frontal de su cuerpo permanecía junto a una columna o muro.

Según la historia, la columna podemos encontrarla solo la baza y el fuste, encontrando varios tipos como pueden ser lisos, estriados, con acanaladuras, salomónicas, entre otras, aunque si nos agarramos a la teoría de elemento sustentante, podemos encontrarla con capitel, los cuales en la sociedad grecolatina predominan 5 órdenes como son los

órdenes clásicos (Dórico, Jónico y Corintio) o los órdenes romanos (Toscano y Compuesto).

Si indagamos un poco más encontramos dos partes de la supuesta columna, la cual inmovilizó a Jesucristo en el momento de los azotes. Una parte de la columna se conserva en la basílica del Santo Sepulcro, en Jerusalén; la otra parte, que se encuentra en la pequeña, aunque bellísima iglesia de santa Prassede, es de mármol blanco vetado en negro, mide 50 centímetros de altura, 32 centímetros de ancho en la base y 20 centímetros en la parte superior, donde se encuentra una argolla de hierro a la que posiblemente fue atado Jesús. Esta reliquia fue llevada a Roma en el año 1213 durante el pontificado de Inocencio III y colocada en la pequeña capilla de la iglesia de santa Prassede, donde se conserva hasta nuestros días, expuesta a la veneración de los millares de fieles que acuden a contemplarla, dentro de un gran capelo de cristal que la protege, a la vez que le sirve también de relicario.

Tipos de herramientas en la flagelación

Si contamos las lesiones, podemos contabilizar hasta unas 120 heridas en el tórax, en otras regiones del tronco y en el principio de las extremidades. Es posible que las quemaduras causadas en la tela por el incendio que sufrió en 1532 hayan ocultado más heridas en los brazos. No es posible establecer un número exacto de golpes, que debieron ser muy elevados, ya que, entre otras razones, no sabemos cuántas extremidades tenía cada flagelo, por ese motivo, tampoco podemos saber cuantos latigazos recibió y mucho menos el número de flageladores. En el supuesto de que tuviese tres cuerdas, se tuvieron que dar por lo menos unos cuarenta golpes, lo cual es significativo para establecer el contexto histórico, porque la flagelación judía estaba limitada a treinta y nueve latigazos (Deuteronomio 25, 3), mientras que la romana carecía de golpes.

A raíz de estas heridas de latigazos también podemos analizar el tipo de flagelo con el que se llevó a cabo tal tortura, dado que las heridas son semejantes a pequeñas mancuernas o pesas de gimnasia de unos tres centímetros de longitud, podemos imaginar cómo serían esos instrumentos lesivos, compuestos por unas bolitas unidas por una barrita, y ubicadas estas en el extremo de sendas correas o cuerdas, si bien desconocemos cuántas cuerdas tendría dicho *flagrum*, este instrumento llegó a utilizarse en grandes castigos, y desgarrando músculos o incluso llegando a provocar fracturas en algunos huesos.

Reliquia de la columna de la flagelación.

Entre los estudiosos acerca de la práctica de flagelaciones como preámbulo a la crucifixión hay mucho desacuerdo, ya que la mayoría de los escritores romanos de este tiempo no las asocian. Muchos expertos en la materia, creen que Pilatos originalmente ordenó, como castigo único, que Jesús fuera flagelado, y que su condena a muerte por crucifixión fue solamente respuesta a la provocación de la muchedumbre, puesto que no estaba defendiendo propiamente al César contra lo que dijera Jesús (a cerca de ser Rey de los Judíos).

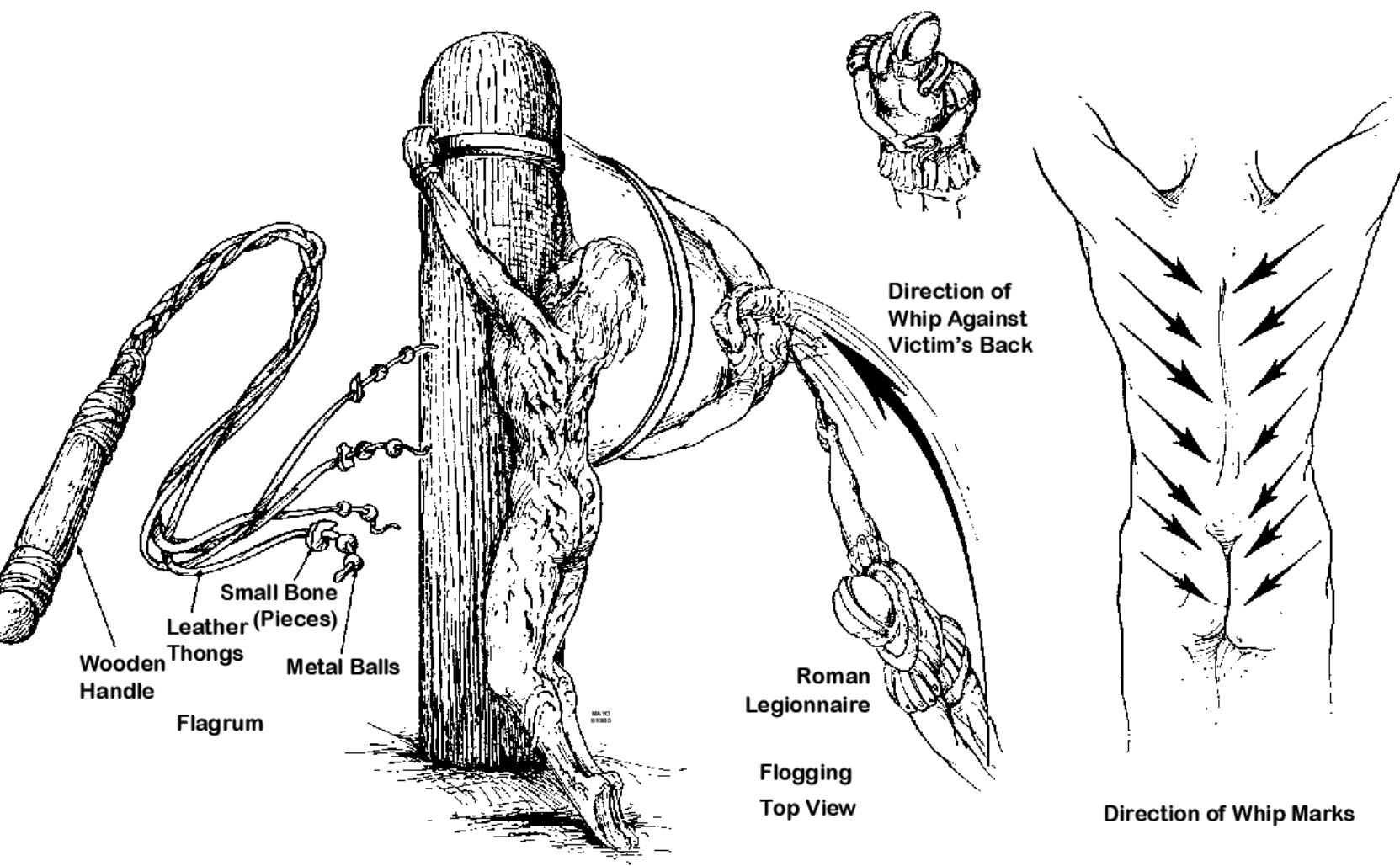
Los preparativos para la flagelación se llevaron a cabo. Al preso se le despojó de sus ropas, y le ataron las manos sobre la cabeza. Es dudoso que los romanos intentaran seguir las leyes judías con respecto a la flagelación. Los judíos tenían una ley antigua que prohibía más de cuarenta azotes. Los fariseos, que siempre fueron estrictos en asuntos de ley, insistieron en que solamente le dieran treinta y nueve. (En caso de perder uno en el conteo, estaban seguros de permanecer dentro de lo legal). El legionario romano dio un paso adelante con el látigo («flagrum» o «flagelum») en la mano. Era un látigo corto que consistía en muchas correas pesadas de cuero, con dos bolas pequeñas de plomo, piedras o huesos, en las puntas de cada una. El látigo pesado

fue lanzado con toda fuerza una y otra vez sobre los hombros, espalda y piernas de Jesús.

Al principio, las correas pesadas cortaron la piel solamente, esta tortura se llevaba a cabo con el flagelo. Después, mientras los golpes continuaban, cortaron más profundamente, hasta el fino tejido subcutáneo, produciendo al principio un flujo de sangre de los vasos capilares y venas de la piel, y al final chorreó sangre arterial de los vasos de los músculos. La adrenalina es una hormona que se produce en la médula de la glándula suprarrenal en estas situaciones (estrés y dolor), y tiene varias acciones, la primera es una redistribución de líquido, hay una vasoconstricción en la piel y el tejido celular subcutáneo, sudoración profusa en la piel de la cara (hiperhidrosis) y una vasodilatación en los músculos, lo cual nos hace ver la gran cantidad de sangre que en este momento manaba.

Las bolas pequeñas de plomo, produjeron los primeros moratones grandes y profundos que se abrieron con los golpes sucesivos, y después la piel de la espalda se colgó en forma de largas tiras, hasta que el área entera fue una masa irreconocible de tejido sangrante y desgarrado, donde se exponen músculos e incluso costillas.

Gráfico sobre la Flagelación romana.

Cuando el centurión a cargo determina que el preso está cerca de la muerte, se detiene la flagelación. Los soldados tenían mucho cuidado de no punccionar un pulmón causando su colapso y acelerando la muerte y finalizando con la intensa y prolongada agonía... El sadismo de los soldados romanos ha sido objeto de muchas crónicas de historiadores de la época.

Durante esta increíble agonía, Jesús perdería el conocimiento varias veces debido al dolor. A Jesús, medio desmayado, lo desatan y se desploma sobre el pavimento de piedra, mojado en su propia sangre. Los soldados romanos ven con mofa que este judío provinciano proclame ser rey. Según un estudio publicado en abril de 1991 en el *Journal of the Royal College of Physicians of London*, Jesús de Nazaret fue llevado al Pretorio para desempeñar el papel de «juguete para las tropas», costumbre que solía permitirse una vez al año. Allí fue abandonado dentro de un espacio confinado con un batallón de 600 pretorianos, cuerpo de guardia del emperador romano, famoso por su corrupción. Se sabe muy poco de lo que pasó entre aquellas paredes. Ponen una capa sobre los hombros y le colocan un palo en la mano, como cetro. Todavía necesitan de una corona para hacer completa su burla. Un bulto pequeño de ramas flexibles cubiertas con espinas largas (normalmente usadas como leña), trenzado en forma de corona, se le incrusta en el cuero cabelludo. Otra vez hay un sangrado abundante (el cuero cabelludo es una de las áreas más vascularizadas del cuerpo).

La corona

La corona, al parecer, no tenía la forma clásica que estamos acostumbrados a ver representada. Tenía forma de guirnalda o capacete. Un fresco existente en las catacumbas de Prextato, de la mitad del siglo II, representa la corona en forma de capacete.

Después de burlarse de Él y de pegarle en la cara, los soldados tomaron el palo y le pegaron detrás de la cabeza, incrustándole más profundamente las espinas en el cuero cabelludo.

Finalmente, se cansaron de su juego sádico y le quitaron la capa de la espalda, que ya se había adherido a los coágulos de sangre y al suero de las heridas. El quitarle la capa le causó grandes dolores, casi como si lo hubieran flagelado otra vez. Las heridas sangraron copiosamente de nuevo.

Lesiones producidas por los azotes

En cuanto a las heridas, teniendo un juicio crítico, las lesiones provocadas en Jesús por la flagelación han sido, en su conjunto, correctamente representada por los artistas imagineros. Varían desde la herida contusa lineal única, causada por una vara, a la herida contusa lineal en paralelo, producida por el látigo de 2 correas; o la herida contusa con solución de continuidad en la piel, hasta llegar a la herida contusa más profunda aún, que exterioriza el tejido muscular subcutáneo. No faltan representaciones de las heridas contusas redondeadas que provoca el flagelo, terminando en pequeñas esferas, como antes hemos dicho, de metal o en astrágalos de carnero. Todas las heridas son de un gran verismo, y viendo que a la contusión se le añade, según su profundidad, una zona de hematoma o equimosis, no siendo rara la obligada hemorragia. Algunas imágenes representan lesiones de este tipo en número reducido, otras en mayor cantidad, casi siempre en la espalda, aunque no faltan, a veces, en los miembros y en el tórax.

En cuanto a la vestimenta, podemos leer que Cristo fue despojado de sus vestimentas, aunque siempre aparecerá representado con un *perizunium* o paño de pureza, también conocido como sudario. Según en qué periodo estemos de la historia del arte, lo veremos de diferente tamaño y forma, esto también nos sirve como aliciente para poder determinar el periodo en el que se creó, aplicándose también a los crucificados. No lleva el mismo sudario, un Cristo románico que su sudario le llega por la rodilla e incluso en ocasiones es un poco más largo, caso de los crucificados, que normalmente los encontramos con una especie de túnica o vestido, si cabe decir que registros de la flagelación hay pocos en el románico, y los pocos que encontramos son pinturas murales o relieves. Del mismo modo podemos analizar los cristos góticos, ya que su sudario se limitaría a la rodilla, o el renacentista donde encontramos un sudario reducido a la mínima expresión con el objetivo de reproducir la anatomía, eso sí sin confundirlo con el sudario barroco, el cual encontramos reducido a la mínima expresión por el mismo motivo, pero en este periodo se gana tanto en volumen, como en movimiento, y pudiendo encontrar innovaciones en esta prenda, y pasar a reducirse aún más con el sudario cordífero, el cual permite dejar al aire una e incluso las dos caderas intentando llegar a un realismo anatómico absoluto, este tipo de sudario podemos encontrarlo en imágenes como “Jesús Atado a la Columna”, obra de Francisco Buiza y titular de la hermandad de Cigarreras de Sevilla.

1923, FA CENT ANYS

Daniel Pallejà Blay

A inicis de l'any 1923, concretament el 21 de gener, festivitat de Sant Fructuós, el cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer feia donació a la Catedral de les relíquies dels sants màrtirs, Fructuós, Auguri i Eulogi. Una de les activitats que donava feina a més tarragonins eren les drassanes, que podien fabricar vaixells de fins a dotze mil tones i setanta-cinc metres d'eslora. Hi treballaven unes dues-centes cinquanta persones. La ciutat disposava aquell any de tres diaris: Diari de Tarragona, La Cruz i Tarragona. El Parc de Bombers es traslladaria a la baixada de la Pescatería amb carrer Cós del Bou (actual local de la Colla Jove). Es van iniciar les obres del Teatre Tarragona, situat a la Rambla Nova. Norbert Calabuig seria el primer jugador professional en firmar pel Nàstic. El 25 d'abril va arribar a l'Ajuntament l'estàtua dels despallats, estàtua que no seria instal·lada a l'actual emplaçament de la Rambla Nova fins a l'adveniment de la segona república. L'1 de juliol se celebrà la col·locació de la primera pedra de la Tabacalera i dos dies després, a l'iniciar les obres, s'aturaren en quedar al descobert l'actual necròpolis paleocristiana, la qual cosa comportà el desplaçament cap al sud de la fàbrica. Arribats al mes de setembre el nou col·legi i convent de les Teresianes, a la Rambla Nova, era inaugurat alhora que el governador militar, el general Emilio Barrera, en nom de Primo de Rivera, declarava l'estat de guerra a la ciutat, suprimint les garanties constitucionals i, pel decret contra el separatisme, prohibia la senyera i l'ensenyança en català. A l'octubre, l'ajuntament fou dissolt pel governador militar i substituït per un altre d'imposat que tenia al seu davant Ferran de Querol Bofarull (aleshores sots-prefecte de la Congregació). El seu mandat va durar poc més d'un mes a causa de la seva dimissió.

Després del breu repàs a què passà fa cent anys a la nostra ciutat, iniciem el redactat objecte d'aquest article, que és la recuperació de la memòria perduda de la Congregació corresponent a l'any 1923.

Segons consta en el llibre de secretaria, la Congregació tenia 330 membres. La quota anual era de 5 pessetes, repartides en dues remeses de 2,50. Una medalla valia 6 pessetes; un exemplar dels estatuts 1,50; el cartó per una atxa es cobrava a 4 i el lloguer de la vesta a 5.

El diumenge 28 de gener tingué lloc l'assemblea ordinària de congregants sota la presidència del prefecte Mn. Hermó-

genes Malo. Es va renovar part de la Junta Directiva, essent elegits: Sr. Manuel de Orovio, majoral segon; Sr. Josep Maria Banús Vidal, vocal seglar segon i Sr. Vidal, vocal seglar cinquè. Es nomenà també al Sr. Lluís Mezquida Estil·les com a secretari de la Germandat de la Santa Creu (Monte pius de la Congregació).

La resta de components que continuaven a la Junta Directiva de la Congregació eren els següents: Sr. Ferran de Querol Bofarull, sots-prefecte; Mn. Lluís Güerri Esteve, prior; Pascual Monravà Cortadellas, majoral primer; Sr. Francesc Rigau, majoral tercer; Mn. Josep Miró Gabriel, Mn. Josep Figuerola Sanromà i Mn. Joan Ros Arnau, vocals eclesiàstics; Sr. Salvador Martí Güell, vocal seglar primer; Sr. Josep M. Vives Raventós, vocal seglar tercer; Sr. Lluís Arola Cugat, vocal seglar quart; Sr. Joan Rosset Abelló, vocal seglar sisè i Sr. Josep Reyes Mestres, secretari.

Al mes de febrer la premsa local es feia ressò del següent anunci pel congregant que volgués portar un impropèri a la Professó:

Los señores congregantes que por voto o promesa deseen llevar personalmente algún impropio en la procesión de Viernes Santo, se servirán manifestarlo, por todo el domingo anterior al Miércoles de Ceniza, al señor prefecto de la Congregación, plaza de Palacio, 5.

P. A. de la J. D.—El secretario, José Reyes¹.

A partir del Dimecres de Cendra els impropèris quedarien exposats a l'establiment "Casa Brell" a la Rambla Nova.²

Aquell mateix dia se celebrà l'ofici de cendra a Natzaret "cantándose el trisagio, siguiendo la meditación, sermón por el Muy Il·ltre. Sr. Dr. D. Salvador Rial, canónigo penitenciario de la Santa Catedral Basílica; canto del salmo «Credidi» y del himno «Pange lingua», y terminando con la bendición y reserva".³

¹ Diario de Tarragona, 9/2/1923, p. 2

² Tarragona, 14/2/1923, p. 2.

³ Diario de Tarragona, 13/2/1923, p. 2.

Com era costum cada any, durant la Quaresma, tots els di-
lluns a les sis de la tarda es resaven a Natzaret els “Misteris
de la Puríssima Sang”, amb la meditació corresponent, sermó
per part d'un prevere i cant del salm miserere.⁴

El 15 de febrer a dos quarts d'onze del matí es va celebrar a
l'església de Natzaret, conjuntament amb la Congregació de
Senyores de la Soledat, l'annual missa en sufragi dels congre-
gants i congregantes difunts durant l'any anterior.⁵

El 12 de març, en sessió plenària de l'Ajuntament es va tractar
una instància feta per la Congregació en què es demanava
una subvenció municipal de 500 pessetes per a l'organitza-
ció de la Processó. Aquesta petició va resultar ser, com els
últims anys, molt discutida pels diferents partits polítics re-

presentats al consistori. La premsa local va transcriure en la
seva crònica municipal, fil per randa, les discussions entre els
regidors de la instància demanada. Pel seu interès i per po-
der entendre com estava el pati municipal pocs mesos abans
del cop d'estat, transcriu literalment:

*Festejos. -Se lee un informe relativo a la instancia
de la Real y Venerable Congregación de la Purísima
Sangre, concediéndole una subvención de 500 pe-
setas para la procesión del Viernes Santo y a con-
tinuación un voto particular del Sr, Masdéu en que
se opone a que se conceda dicha subvención y en
caso de concederse que se distribuya entre todas
las asociaciones religiosas que tomen parte en di-
cho acto.*

*El Sr. Masdéu apoya brevemente su voto particular
alegando la crítica situación del erario municipal.*

4 *Ibídem*

5 *La Cruz*, 14/2/1923, p. 2.

1923 Pla de la Seu. Foto Tarragona Antiga

Dijous Sant. Sant Crist de la Sang. Foto Josep Blanch. Arxiu Congregació

El Sr. Duran opina que debe concederse la subvención, pero repartiéndola, como propone el Sr. Masdéu en la segunda parte de su voto particular, entre todas las asociaciones que concurran a la procesión.

El Sr. Masdéu rectifica diciendo que la Congregación de la Purísima Sangre es rica y hace de la procesión un negocio.

El Sr. Segura manifiesta que no debe fiscalizarse la situación económica de la Congregación, concretándose la Corporación a conceder o denegar la subvención, haciendo resaltar que se han subvencionado toda clase de deportes con el pretexto de la atracción de forasteros y, por lo tanto, de ser consecuentes, justo es que se subvencione ahora a la Congregación.

El Sr. Lliteras dice que parece que hay empeño por parte de algún concejal en que se conceda la subvención.

El Sr. Cabré elogia la importancia de la procesión y el renombre que da a Tarragona considerando mezquina la subvención de 500 pesetas.

El Sr. Lomba tercia en el debate defendiendo la subvención y el Sr. Salvadó, juzgándose aludido por el

Sr. Lliteras, contesta a éste y dice que dista mucho de ser lisonjera la situación económica de la Congregación.

El Sr. Tapias opina que debe concederse la subvención.

El Sr. Prats en frases vibrantes dice que esperaba oír otros argumentos de labios de los ediles que son católicos, que ellos, los republicanos federales protestan de toda manifestación religiosa en la vía pública y añade:

«Nosotros que no somos hipócritas...» (Fuertes protestas por parte de algunos ediles, alboroto en el público, campanillazos de la presidencia).

A instancia del Sr. Prats la presidencia declara que aquél no ha pronunciado frases ofensivas para nadie y que, tolerante como el que más, opina que todo edil está en el derecho de hacer las manifestaciones que su conciencia le dicte. (Ovación en el público).

El Sr. Segura protesta enérgicamente contra las frases del Sr. Prats y dice que pueden hacerse las manifestaciones que se quieran, pero lo que no se puede hacer es atacar la dignidad de ningún edil.

El Sr. Prats dice que da por retiradas las frases que puedan envolver un ataque a la dignidad de cualquier compañero de Consistorio.

El Sr. Lomba contesta enérgicamente al señor Prats y pronuncia frases que provocan airadas protestas de los republicanos, menudean las increpaciones, los apostrofes, el escándalo es monumental y, por fin, logra imponerse la presidencia, manifestando que no puede consentir tal debate y anuncia que va a procederse a la votación del voto particular del Sr. Masdéu.

Se efectúa por partes: 1ª por 13 votos contra 6 se desecha el que no se conceda la subvención, 2ª por 12 votos contra 6 se acuerda que no se reparta la subvención entre las asociaciones religiosas.

Queda, por tanto, aprobado el dictamen concediendo 500 pesetas a la Congregación de la Purísima Sangre para contribuir a los gastos de la procesión del Viernes Santo.

El Sr. Duran, que ha votado con los republicanos la 2ª parte del voto particular, explica su voto.⁶

Segons el setmanari regionalista La Veu de Tarragona, portaveu de la Lliga Autonomista Republicana de Tarragona, “la instància va donar lloc a una vivíssima discussió que la Presidència no devia permetre pel bon nom de la Ciutat i per ésser antireglamentària ... El Sr. Arana estigué fora del Saló de Sessions tot el temps que durà dita discussió.”⁷ Déu n’hi do!

El 13 de març es va fer públic que el diputat provincial, Sr. Josep Prat Prats seria el banderer principal de la Processó del Sant Enterrament. El Sr. Prat va designar que l’acompanyessin com a cordoners els Srs. Josep Ixart de Moragues i Manel Guasch Monravà.

Entrant ja als dies sants, el Diumenge de Rams, a les nou del matí es va celebrar a la Catedral la benedicció de les palmes i rams per part del cardenal Vidal i Barraquer. Acabada la benedicció sortí la processó i en retornar a la Catedral es va celebrar l’ofici solemne amb el cant del “Passió”.

A Natzaret, a dos quarts d’una es va celebrar una missa resada. A les sis de la tarda es va celebrar també a l’interior de

Natzaret l’ofici dedicat a la Passió del Senyor, amb sermó del prevere i canònic Dr. Rial, cant del miserere i adoració al Sant Crist de la Sang.⁸

El mateix Diumenge de Rams es va celebrar la “Junta general de la Asociación de jóvenes aspirantes de la Congregación de la Purísima Sangre, quedando constituida la Junta directiva en la forma siguiente:

*Presidente, D. Salvador Ripoll,
Vicepresidente, D. Juan Forcadell.
Capillero 1º, D. Jaime Francés.
Capillero 2º, D. Luis Colet.
Arreglador 1º, D. Francisco Bové.
Arreglador 2º, D. José M.ª Satué.
Vocal 1º, D. Leandro Ripoll.
Vocal 2º, D. Juan Oliva.
Secretario, D. Alfonso Gay.
Vicesecretario, D. José M.ª Lliteras.
Abanderado en la procesión del Viernes Santo, D. Ignacio Cornado.”⁹*

El Dimecres Sant la Congregació publicà a la premsa local les normes que els congregants havien de seguir per a la bona organització de la Processó del Sant Enterrament. Aquestes normes eren les mateixes que l’any anterior.¹⁰ També trobem anunciat el viacrucis que la Congregació, per tercer any, organitzaria al matí del Divendres Sant:

El próximo Viernes Santo, a las cinco y media de la mañana, saldrá de la Iglesia de Nazareth una solemne procesión que rezando y meditando las estaciones del Vía-Crucis recorrerá las calles de Plaza del Rey, Bajada Pescadería, calle Cas del Bou, Bajada Misericordia, Mayor, Mercería, Santa Teresa, Santa Ana, Plaza del Rey y regreso a Nazareth.

Se invita a este solemne y religioso acto a cuantos devotos deseen asistir.

A les set del matí del Dijous Sant van començar a Natzaret els oficis amb comunió general, i a la tarda es va instal·lar l’artístic monument.

⁸ Tarragona, 24/3/1923, p. 3.

⁹ Diario de Tarragona, 28/3/1923, p. 2.

¹⁰ Veure PALLEJÀ BLAY, Daniel: “1922, fa cent anys”. Revista “La Sang” número 39. 2022, P.32-33. Tarragona, 28/3/1923, p. 3.

⁶ Diario de Tarragona, 13/3/1923, p. 1.

⁷ La Veu de Tarragona, 17/3/1923, p. 2.

Divendres Sant a les set del matí, un cop acabat el viacrucis, es va celebrar a Natzarè el primer dels oficis propis del dia amb comunió general. Pel que fa a la recollida de misteris cap rotatiu en fa referència.

El Tarragona anunciava així la processó del Sant Enterrament en la seva edició del Divendres Sant:

A las seis y media de esta tarde saldrá de la iglesia de Nazareth la tradicional procesión de Viernes Santo en la siguiente forma:

Abrirá la marcha una sección de la guardia civil a caballo; cohorte romana; primer Paso, «Jesús en el huerto de los olivos», acompañado por el colegio de los Hermanos de la Doctrina cristiana; Paso de «La Flagelación», acompañado de los aspirantes de la Purísima Sangre; escolanía de la Catedral; Paso del «Ecce-Homo»; Real Hermandad de Jesús Nazareno, cuyo pendón llevará el señor marqués de Muller siendo cordonistas D. Enrique Mir y D. Antonio Musolas; capilla de música del Sr. Roig; bandas de corneta, tambores y música del regimiento de Almansa; Paso de «La Verónica»; improperios, capilla del señor Gols; Real Congregación de la Purísima Sangre, con la imagen de Jesús crucificado; gremio

de labradores, con el Paso de «La Piedad»; gremio de pescadores con el Paso de «El Santo Entierro»; «Santo Sepulcro», al que dará guardia de honor la escuadra de gastadores del regimiento de Luchana; Paso de «La Soledad»; comisiones del ejército con el coronel de Almansa; pendón principal, llevado por el diputado provincial excelentísimo Sr. D. José Prat y Prats y acompañándole como pendonistas los Sres. D. José Ixart y don Manuel Guasch Monravá; presidencia formada por Emmo. señor cardenal; comisión del Ayuntamiento; Cabildo metropolitano; guardia urbana, y piquete del regimiento de Luchana, compuesto de una compañía con bandas de cornetas, tambores y música.¹¹

Al Diario de Tarragona no apareix cap crònica de la Processó. En canvi, al Tarragona sí que publica, molt abreujat, el seu desenvolupament:

A la hora anunciada, salió de Nazareth la solemne procesión del Santo Entierro, que resultó solemnísimas por todos conceptos y fue presenciada por la ciudad en masa y millares de forasteros.

Concurrieron todos los pasos, con sus respectivos acompañamientos, Escolanías y músicas. La Real Hermandad de Jesús Nazareno se presentó nutrida y brillante, llevando el pendón principal el Sr. Marqués de Muller y sosteniendo los cordones D. Antonio Musolas y D. Enrique Mir. Seguían las bandas de cornetas y tambores y la música de Almansa.

La Real Congregación de la P. S. de N. S. J. hizo también alarde de religiosidad, asistiendo todos sus individuos con vesta y capuz. Figuraban más de veinte penitentes llevando grandes cruces a hombros.

Del pendón principal estuvo encargado el diputado provincial don José Prat y Prats, sosteniendo los cordones los señores D. José Yxart y D. Manuel Guasch Monravá.

En la presidencia del paso del Gremio de pescadores iban el cura del barrio de San Pedro, el ayudante de Marina, el cabo de mar de la Capitanía, con la Junta.

Precediendo al paso de la Virgen en su Soledad, iban Las comisiones militares.

Divendres Sant. El pas de Jesús Natzarè a l'escala de la Casa Salas. Josep Blanch. Arxiu Congregació

¹¹ Tarragona, 30/3/1923, p. 2 i 3.

El Sr. Cardenal se agregó a la comitiva al pasar por frente de su palacio, desde donde presenció la procesión, acompañado del Gobernador civil Sr. Feliu. Este señor se agregó también a la presidencia de autoridades, que estaba formada por el Coronel de Almansa, el alcalde y la comisión de concejales constituida por los señores Segura, Salvadó, López, Artal y Alonso.

Daba el piquete de honor una compañía de Luchana con bandas y música.

El desfile por las ramblas resulto de un efecto imponderable, mezclándose los cánticos de las cinco Escolanías con las notas de las siete músicas que figuraban en la religiosa comitiva.

Los incalculables forasteros que efectuaron el viaje exclusivamente para ver la procesión, se manifestaban unánimemente sorprendidos y admirados de tanta riqueza y suntuosidad, así como del contingente enorme de concurrentes.

Sin ningún incidente desagradable, el último paso regresó a las diez.

Merecen las felicitaciones efusivas del vecindario los organizadores de ese acto que honra a Tarragona, así como todos cuantos elementos han contribuido a su celebración.¹²

El pas de Jesús Natzarè, o la Verònica, tal com es coneixia, va estrenar els vestits de les tres maries, confeccionades per la Sra. Dolores Ramos Caballero “siendo de tal acierto que llaman poderosamente la atención por su gusto artístico”.¹³

Si bé a la crònica del Tarragona expressava que a la processó no hi hagué cap incident desagradable, cal apuntar que al *Diario de Tarragona* va publicar dos dies després un breu explicant un incident:

Al pasar por la calle del Conde de Rius en la procesión del Santo Entierro la Congregación de la Purísima Sangre de Nuestro Señor Jesucristo, atravesó la calle un gato y un “chusco” le aplicó el hacha encendida, por lo cual el felino emprendió vertiginosa carrera, causando tal alarma que los concurrentes a la

procesión se desparramaron, abandonando a ésta. Por tal motivo hubo señoras desmayadas y se registró algún atropello.

La serenidad de los que llevaban el Santo Cristo hizo que se restableciera la calma, continuando la procesión con el mayor orden.¹⁴

Aquella processó va ser l'últim acte de Mn. Hermógenes Malo com a prefecte de la Congregació. El 5 d'abril, sis dies després, va ser traslladat a Sevilla. Trobem publicat al *Tarragona* la notícia d'aquell adeu:

La marcha de un buen amigo - Ayer, en el tren de las nueve, salió para Madrid y Sevilla el ilustre canónigo, dignidad de Maestrescuela que ha sido desde el año 1910, de esta Metropolitana, doctor D. Hermógenes Malo, que por haber permutado con el Dr. D. Magín Albaigés, familiar del Cardenal Dr. Vidal y Barraquer, nombrado chantre del Cabildo de la citada capital andaluza, se ha visto precisado a dejar Tarragona, donde contaba con numerosas y leales amistades.

El Dr. Malo era considerado como un tarraconense más, pues recién llegado de Solsona, de cuya Catedral era Deán, hace trece años, fué nombrado por el Arzobispo Dr. Costa y Fornaguera, Prefecto de la Real Congregación de la P. S. de N. S. Jesucristo. La actuación del Dr. Malo en el citado puesto de honor ha sido fecundísima, bastando recordar que, gracias a su celo y activa labor, los 200 congregantes se convirtieron en 330, que son los que hoy forman, parte de la referida corporación piadosa. Además, es sabido que en su tiempo fué restaurada la iglesia de Nazareth, adquiridos los dos magníficos pasos de la «Flagelación» y «Ecce-Homo», los nuevos improperios y los trajes de la cohorte romana, un precioso terno y el Estandarte principal, estrenado este año. Se fundó la Misa de doce y media, los días festivos, y, en fin, se han llevado a cabo una porción de mejoras, debidas, claro está, al entusiasmo de los congregantes, estimulados constantemente por el Dr. Malo.

Por todos los citados motivos, la marcha del virtuoso e incansable sacerdote ha sido sentidísima, no tan sólo por los individuos de la Congregación, cuya Directiva le dedicó una sesión anteayer, sí que tam-

¹² Tarragona, 31/3/1923, p. 3.

¹³ Diario de Tarragona, 29/3/1923, p. 2.

¹⁴ Diario de Tarragona, 1/4/1923, p. 2.

bién por una parte considerable de la ciudad, que sabe agradecer el bien que se le hace.

El Dr. Malo fué despedido en la estación por numerosos amigos, entre los que recordamos a los Rdos. D. Mariano López, D. Luis Güerri, D. Juan Ros y D. Anastasio Malo; Sres. D. Pascual Monravá, don Fernando de Querol, D. Manuel de Orovio, D. Celestino Salvadó, D. Manuel Vilar Orovio, Registrador de la Propiedad, D. F. del Pozo, D. Vicente Brell, D. Agustín Pons Icart y muchos otros que no recordamos.

Sinceramente deseamos al Dr. Malo, el amigo entusiasta de Tarragona, un felicísimo viaje y nuevos triunfos en el elevado cargo que va a ocupar en la capital andaluza, por la fuerza de las circunstancias.¹⁵

La notícia de l'adeu ens descobreix també, que aquest any s'havia estrenat “*el estandarte principal*”, però no podem saber certament si es refereix a la bandera principal de la Processó, és a dir, el que porta l'abanderat, o la bandera principal encarnada (vermella) que la Congregació, encara avui dia, utilitza en la resta d'actes fora de la Quaresma i Setmana Santa. El periodista que escrigué la notícia també deixa entreveure que el pas de l'Ecce-Homo era considerat un pas de la Sang, ja que el llista dins dels projectes fets pel ja prefecte en bé de la Congregació. Recordem en la sèrie d'articles “Fa cent anys” publicats en les revistes anteriors les disputes, acords i desacords que tingué la Congregació amb l'Administració del Sant Ecce-Homo des de la realització del pas l'any 1918.

El fet és que acabada la Setmana Santa del 1923, la Congregació s'havia quedat sense prefecte, i s'iniciaren ben aviat les diverses reunions amb l'Arquebisbat, per tal de substituir-lo.

Arribats al mes de maig, el dia 7 morí als 83 anys Mn. Josep Miró Gabriel, vocal eclesiàstic de la Congregació des del 1896.

El dia 26 “*el señor cardenal ha nombrado prefecto de la Real Congregación de la Purísima Sangre al canónigo magistral de esta Metropolitana, muy lltre. Dr. Sabaté*”¹⁶ i el 30, dia anterior a la diada de Corpus, prengué possessió en reunió de Junta Directiva¹⁷. Així doncs, el Dr. Jaume

Sabaté Poblet es convertí en el nou prefecte de la Congregació.

L'endemà, dijous 31 de maig, es va celebrar la diada del Corpus Christi. El recorregut, que per segon any consecutiu arribaria fins a la Rambla Nova, variaria a l'arribar la processó a la plaça del Rei, ja que aquesta continuaria pels carrers de Santa Anna i Merceria en compte dels de Portella, Granada i plaça de Sant Antoni, com es feia anteriorment. Els congregants que hi van participar, van quedar prèviament a la capella de la Puríssima, a la Catedral, per repartir els ciris. Un dia abans, al Diario de Tarragona es publicà l'anunci que li va remetre la Congregació:

La Junta directiva, comunica a los señores congregantes, que habiendo sido invitada esta Real y Venerable Congregación, para asistir a la solemne procesión del Santísimo Corpus Christi qué saldrá de la Santa iglesia Catedral basílica, mañana, a las seis de la tarde, y en la imposibilidad de avisar personalmente a todos, invitándoles e interesándoles para asistir a la misma; se les participa por el presente aviso, que el punto de reunión será en la capilla de la Purísima, donde se les facilitará vela; rogándoles a la vez no dejen de asistir a tan edificante acto, ostentando el escudo de esta Real y Venerable Congregación.

Tarragona 30 de Mayo de 1923. —P. A. de la J. D., el secretario, José Reyes.

Transcrivim per curiosa, una nota d'opinió del mateix dia i capçalera, arran de l'anunci anterior fet per la Congregació:

Como verán nuestros lectores en la sección religiosa, la Congregación de la Purísima Sangre invita a sus congregantes para que asistan este año a la procesión del Corpus.

Nosotros debemos suponer que todos los congregantes asistirán a dicha procesión, mucho más si se tiene en cuenta que nuestro bondadoso Prelado concurre a la del Viernes Santo.

Amor con amor se paga.

Les cròniques sobre la Processó de Corpus destaquen que “*la Custodia ha sido conducida este año encima de un ingenioso aparato con ruedas con neumáticos, para que fuese menos penosa la labor de los ocho sacerdotes que la sostenían en hombros, estando dicho aparato cubierto con da-*

¹⁵ Tarragona, 6/4/1923, p. 1

¹⁶ Diario de Tarragona, 27/5/1923, p. 2.

¹⁷ Diario de Tarragona, 31/5/1923, p. 2.

*mascos encarnados*¹⁸. És la mateixa carrossa amb la qual, encara avui dia, surt la Custòdia del Corpus i el braç de Santa Tecla. Aquest any, doncs, complirà el seu centenari.

Seguim la vida de la Congregació, i ens n'anem a l'1 de juliol, data en què se celebrà a l'església de Natzaret la festa titular de la Preciosa Sang de Nostre Senyor Jesucrist:

A las siete y media de la mañana misa de Comunión, con plática preparatoria que dirá el muy ilustre Sr. Dr. D. José Valles, canónigo de esta Santa iglesia catedral.

Por la tarde, a las seis, exposición de S. D. M. trisagio cantado por la capilla del Sr. Gols, seguirá el sermón predicando el M. I. Sr. Dr. Don Salvador Rial, canónigo de esta Santa iglesia catedral; y reserva solemne con asistencia de la Junta directiva.

Esta, invita, mega encarecidamente y agradecerá la asistencia de los señores y señoras Congregantes y demás fieles a tan solemnes cultos y de un modo especial a la sagrada Comunión.

El 18 de juliol, per Santa Marina, la Congregació celebrà a les deu del matí a Natzaret un ofici cantat. Segons la premsa *"con motivo de ser Santa Marina, fué muy visitada por sus adoradores la iglesia de Nazareth, donde se venera dicha Santa"*.¹⁹

Arribem al mes de setembre. Entre el 13 i el 15 de setembre va tenir lloc el cop d'estat de Primo de Rivera. El dia 30, l'Ajuntament encapçalat per l'alcalde Sr. Josep Mullerat Soldevila, va ser dissolt pel governador militar i es creà una comissió. El dimarts 2 d'octubre prengueren possessió els nous regidors i triaren d'alcalde el sotsprefecte de la Congregació, Sr. Ferran de Querol Bofarull. El 12 de novembre, és a dir, un mes i deu dies després, va presentar la seva dimissió com a regidor i alcalde al·legant la seva avançada edat (seixanta anys) i al seu estat de salut.

L'última nota que trobem a la premsa pel que fa a la Congregació, la publica el setmanari *La Veu de Tarragona*, en l'edició del 6 d'octubre:

Se'ns diu que l'any vinent, la Congregació de la Sang celebrarà les festes de Setmana Santa amb més lluïment que els anteriors. Ho celebrarem.

Per acabar aquest article, recordem, tal com hem destacat anteriorment, que deixem Tarragona i la Congregació sota la dictadura, amb el vistiplau del rei Alfons XIII, del general Miguel Primo de Rivera Orbaneja, personatge destacat del proper article de la sèrie "fa cent anys".

Ferran de Querol Bofarull, sotsprefecte de la Sang. Arxiu Congregació

¹⁸ Tarragona, 2/6/1923, p. 1.

¹⁹ Diario de Tarragona, 19/6/1923, p. 2.

RECUPEREM PATRIMONI DELS SEGLES XVII I XVIII

Daniel Pallejà Blay

Sí, heu llegit bé el títol d'aquest article, recuperem patrimoni dels segles XVII i XVIII. La Congregació, per sort, no perdé tot el seu patrimoni artístic durant el malaurat 21 de juliol de 1936. Però fins fa ben poc no ho sabíem.

Sabíem, que el magnífic retaule de Francesc Bonifàs del 1759, el Sant Crist de la Sang, els passos de la Flagel·lació de Josep Campeny del 1914, la Mare de Déu de la Soledat del

segle XVI, l'Ecce Homo de Josep Rius del 1918, la impressionant imatge del Crist de la Humiliació d'Antoni Garrigós, la imatge de Sant Rafael, el quadre i el reliquiari de Santa Marina, tots els estris litúrgics, les vestimentes dels nostres Armats i tot l'arxiu documental que estava a la Casa de la Sang va desaparèixer sota les flames de la gran foguera situada al bell mig de la plaça del Rei. Només es va poder salvar una part de la cara de l'estimat i recordat Sant Crist de la Sang de Benet Baró realitzat l'any 1617, relíquia que reposa actualment dins una urna situada a la sala de sessions o de juntes de la Casa de la Sang.

Tot s'havia perdut. La Congregació va tardar molts anys a recuperar gran part de l'esplendor que els segles i els nostres avantpassats van forjar amb molt d'esforç, i dic gran part perquè, personalment, considero que falta recuperar el retaule major. Aquest és un projecte pendent, que s'ha tocat en diverses ocasions, però que mai ha arribat a concretar-se.

Tornant a l'objecte d'aquest article, a primers d'octubre de l'any 2020 vaig rebre un WhatsApp d'en Josep Ignasi Boada, en el que m'anunciava que en el nou llibre editat pel Museu Diocesà a mans de la seva directora Sofia Mata de la Cruz, titulat El Museu Diocesà de Tarragona. Fortuna i adversitat d'una institució centenària, feia referència a una sèrie d'imatges que la Congregació va entregar l'any 1916 al diocesà per al seu fons museístic. La meua passió per la història, concretament per la de la nostra Setmana Santa i la de la Congregació em va fer reaccionar immediatament i li vaig demanar que m'enviés una captura de la part del llibre que ho mencionava. I sí, a la pàgina 43 deia textualment:

Entre les donacions de particulars més propers, cal esmentar la confraria de la Sang de Tarragona, que va fer cessió de diverses talles de fusta, val a dir que molt deteriorades.

I a peu de pàgina hi havia la referència del document que ho acreditava "... carpeta 7, 09/02/1916". Immediatament, li vaig retornar el missatge demanant-li que busqués més informació concreta al Museu Diocesà, que mirés que hi havia en la dita carpeta 7.

El conjunt del Sant Enterrament de Vallespinosa amb el Crist Jacent de Natzaret al Museu Diocesà de Tarragona. Anys 20. Arxiu Congregació

La paraula “cessió” era molt important, no és el mateix que “donació”. I si aquestes talles fins ara oblidades per la Congregació estaven avui dia encara en el museu?

Un parell de dies més tard, em va arribar una captura del document que ho acreditava. Un document oficial de la Congregació que resta arxivat en el fons del Museu, en la carpeta 7. Aquest document, de color groguenc pel pas del temps deia el següent:

Contestando a su atento Oficio de fecha 31 del propasado diciembre la Junta Directiva de mi Presidencia en sesión del 7 de enero último acordó acceder a la que Vuestra Ilustrísima solicitaba entregando en consecuencia al Museo Diocesano los objetos antiguos de esta Congregación con la calidad de depósito, y son los siguientes: Primero, una imagen que parece ser la de la Virgen del Carmen; Segundo, un Santo Cristo yacente; Tercero,

dos ángeles de madera; Cuarto, una imagen con testa coronada que parece ser la de un Santo Rey; Quinto, una imagen que parece la del Niño Dios; sexto, dos crucifijos uno de madera y otro de metal y séptimo una lampara de metal.

Dios guarde a Vuestra Ilustrísima muchos años. Tarragona, nueve de febrero de 1916. Firmado El Prefecto: Hermógenes Malo.

Aquest document resultava ser valuósíssim per a la nostra història. Ara només quedava saber si tot aquest llistat encara estava en els magatzems del diocesà, i en cas de ser afirmatiu, en quin estat de conservació es trobaven.

Vam poder accedir al fitxer del catàleg del museu i vam comprovar que de les nou peces descrites en el document només en faltaven els dos crucifixos. Un Sant Crist de fusta, barroc del segle XVIII, de 110 cm està “en parador desco-

Sala del Museu Diocesà, als anys 20, on podem observar encerclats els quatre àngels de la Congregació. Arxiu Congregació

negut” segons consta a la seva fitxa. L'altre era un Crucifix també barroc del segle XVIII, de 55 cm format per la creu i el Sant Crist. La creu era de fusta. El Sant Crist era de plom i s'acompanyava dels instruments de la Passió. Va ser retornat en data imprecisa.

En canvi, van aparèixer dues imatges més, concretament dos àngels portant una torxa, per tant, podíem recuperar un total de nou peces. Les fotografies que acompanyaven les fitxes demostraven realment que les talles estaven molt malmeses, però n'estava segur que es podien recuperar. Per això, el següent pas va ser contactar amb el Manuel Allué, tècnic en conservació-restauració i membre de la junta de la Congregació per veure que en pensava. Aquella conversa va ser clau i ambdós ens vam encomanar d'il·lusió per tirar endavant el projecte.

Uns dies més tard, em vaig capbussar durant hores en els pocs llibres d'actes de la Congregació salvats el 1936, ara conservats i digitalitzats, en les monografies històriques de Joan Salvat i Bové, Emili Morera, Mn. Sanç Capdevila i Bo-

naventura Hernández Sanahuja, i en diversos escrits com el de l'investigador i prevere Salvador Ramon i Vinyes per veure si hi havia alguna referència a aquests objectes. I sí, en vaig trobar dues, els dos àngels voladors de fusta i el Crist Jacent, dels quals en parlarem després. De la resta, res de res.

Així va ser quan vaig exposar en reunió de Junta Directiva el descobriment i projecte de recuperació d'aquest patrimoni oblidat. Unànimement s'acordà tirar endavant la seva recuperació. Aquesta es faria en dues fases: la primera seria el retorn i restauració del Crist Jacent i els dos àngels voladors, i en una segona la resta de peces: la Mare de Déu, els dos àngels amb torxa, l'Infant Jesús, la imatge de sant Lluís rei de França i la làmpada.

Una reunió amb l'amic personal i actual director del Museu Diocesà, l'Andreu Muñoz va servir per arrencar definitivament aquest projecte de recuperació i restauració. Cal dir, que tot han estat facilitats des de la direcció del Museu, facilitats que cal agrair.

Procés de restauració del Crist Jacent. Arxiu Congregació

La imatge del Crist Jacent

Aquesta talla de fusta, de mides 131,5 x 39 x 23 cm, representa a Crist jacent sobre un llençol, cobert amb un sudari i amb el cap recolzat sobre un coixí. Part de la mà esquerra i la totalitat dels peus estan mutilats.

La falta de documentació de la Congregació, a causa de la quasi total destrucció del seu arxiu en la revolta del 1936, ens impedeix conèixer amb total certesa la procedència de la talla. Segons la fitxa descriptiva del Museu Diocesà de Tarragona la talla seria del segle XVIII, segons un article de Mn. Salvador Ramon la talla prové del segle XVII¹, data coetània a l'existència d'un conjunt artístic del Sant Enterrament que la Congregació tenia quan va estar allotjada al Santuari del Miracle amb tota la seva imatgeria.

El que sí que trobem documentat és que aquesta imatge completà el conjunt del Sant Enterrament del segle XIV, que procedent d'Escala Dei, va ingressar l'any 1822 a l'església de Santa Maria de Natzaret².

1 RAMON VINYES, MN. SALVADOR: "Dues representacions de Jesús al Sepulcre del Museu de la Catedral" a opuscle del Gremi de Pagesos, Tarragona 1986.

2 MATA DE LA CRUZ, SOFÍA: "Actuaciones del Cabildo de la Catedral de Tarragona en el trienio liberal (1820-1823). Pérdida, salva-

Aquest conjunt, sense la imatge del Crist Jacent propietat de la Congregació, va ser ingressat al Museu Diocesà al setembre de l'any 1914. Va ser llavors quan la talla es va guardar sense veneració en un habitatge de l'església o de la Casa de la Sang fins a ser entregada, l'any 1916 al Museu.

Ja al Museu, la talla va passar a completar el conjunt escultòric del Sant Enterrament procedent de Vallespinosa, al terme de Pontils, Conca de Barberà, tal com podem observar en diverses fotografies antigues.

Els dos àngels

Aquestes dues imatges són talles de fusta, de mida 100 x 46 x 20 cm, i representen àngels en actitud de volar, coberts amb mantells policromats, amb els tors nusos i els braços enlairats, un en direcció a la dreta i l'altra a l'esquerra. Ambdues figures tenen un braç parcialment mutilat i no tenen ales.

La fitxa original del museu els daten del segle XVIII, però per les antigues actes conservades les he pogut identificar com les talles que l'escultor Benet Baró va realitzar l'any 1622 pel retaule major de la Congregació a Santa Maria del Miracle.

Segons l'acta de 30 de gener de 1622, l'artista Benet Baró amb l'ajuda dels escultors imatgers Josep Olives i Pere Calvet, entregaran en tres setmanes el nou retaule major de la Congregació.

L'acta també explicita els detalls del retaule amb els següents termes:

*"... la pastera del altar han fet nou conforme la trassa que de present ells han donada ab sis columnes entorzades ab sos pedestals y capitells y dos angels de tot relleu ab lo scut y armes de la Confraria..."*³

Per tant, donades les mides de les imatges, que aquestes estan buides i obertes pel darrere com s'acostumava a fer

en talles de retaule, i la posició dels seus braços, encaixarien amb els dos àngels de relleu que coronaven dit retaule i subjectaven l'escut de la Congregació.

En tornar la Congregació a l'església de Natzaret un cop reedificada, el retaule no es va poder instal·lar al presbiteri a causa de les seves dimensions. Va ser llavors quan el 1759 es va encarregar a Francesc Bonifàs el nou retaule major de Natzaret, cremat l'any 1936.

Malauradament, del retaule de Baró no conservem cap dibuix ni document gràfic que ens pogués mostrar el que va ser la seva grandesa i majestuositat.

De la resta d'imatges i de la làmpada votiva que recuperarem i restaurarem en la segona fase no he trobat, ara com ara, cap referència. Només puc dir que els dos àngels que subjecten una torxa, podrien haver estat utilitzats per decorar el monument que s'instal·lava el Dijous Sant a Santa Maria del Miracle o a Natzaret, però només és una hipòtesi. Potser a la revista del 2024 podré escriure un altre article amb més informació sobre el tema.

Actualment, mentre acabo d'escriure aquestes línies, el Crist Jacent i un dels àngels ja han estat restaurats pels tècnics acreditats en conservació i restauració Olivia Mero de Barberà i Manuel Julio Allué. En poques setmanes, un cop s'hagin acabat els treballs del segon àngel, es procedirà a la presentació de les imatges i la seva col·locació final en una de les capelles laterals dins el nostre temple de Santa Maria de Natzaret.

Per acabar, volem agrair a la Diputació de Tarragona l'ajut econòmic concedit per aquesta primera fase de recuperació i restauració.

La ciutat recupera un patrimoni artístic que ben aviat tornarà al seu lloc, al culte i a la contemplació dels congregants i dels tarragonins.

guarda y recuperación del patrimonio artístico de la catedral y los monasterios de Scala Dei y Poblet" a "e-art Documents: revista sobre col·leccions i col·leccionistes", N.º. 4 (Seminari), 2011, Pàg. 257.

³ Llibre de resolucions i comptes. 1588 – 1655". pàg.74 de l'arxiu en línia AHAT. <https://arxiuenlinia.ahat.cat/Document/0000027385#imatge-74>

LA PROCESSÓ DEL SANT ENTERRAMENT 2022

Comissió d'Organització de la Recollida i Processó del Sant Enterrament

El 15 d'abril de 2022, després de dos anys sense poder sortir a causa de la pandèmia de SARS CoV 2, la Recollida de Misteris i la Processó del Sant Enterrament van tornar a desfilar pels carrers de Tarragona.

Malgrat que la situació epidemiològica durant el primer trimestre del 2022 era estable i que les restriccions més dures ja s'havien retirat, es considerà necessari incorporar un protocol de mesures sanitàries de la mà de la Xarxa Santa Tecla conjuntament amb l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa i la Congregació de la Sang per als portants dels misteris que assegurés la viabilitat dels diferents actes del Divendres Sant.

Abans de començar la Recollida, els portants a espatlles es van fer test d'antígens proporcionats per l'Agrupació. La Recollida no patí cap modificació en relació amb l'any 2019.

L'obligatorietat de l'ús de la mascareta per a tots els portants dels passos a espatlles fou una mesura que probablement tingué cert impacte en el seu rendiment al llarg de la durada de la processó. Per l'elevada concentració de persones durant la Processó els membres de l'organització de la Congregació també portaren mascareta, en aquest cas de color negre per complir amb el codi d'estètica.

També fou obligatori pujar les faldilles dels passos durant les parades tècniques habituals de descans per tal d'airejar-ne l'interior.

La processó va començar a les 19.30 h des de la plaça del Rei i va finalitzar a les 01.47 h del Dissabte Sant; això resulta en un temps de 6 hores i 17 minuts, 56 minuts més comparat en l'any 2019. El motiu d'aquest augment en la durada fou principalment per les quatre parades obligatòries per

Recollida Misteris. Janet Calvo

als portants dels passos a espatlles establertes en el protocol de mesures sanitàries. L'objectiu d'aquestes parades era permetre el descans i la hidratació gràcies a les 400 ampolles d'aigua que es repartien en cada punt de parada: Carrer de les Coques, plaça de les Cols, carrer de Sant Fructuós i plaça de l'Esperidió.

Els talls entre parada i parada van ser inevitables i l'esforç de l'organització juntament amb els arrengradors de les diferents confraries va ser notable per tal de compactar la processó pels carrers de la Part Alta.

Cal destacar també l'elevada afluència d'espectadors gràcies a la reactivació del turisme nacional que va poder desplaçar-se per tot el territori després de dos anys de limitacions. Això va provocar acumulacions massives de públic, especialment a la Part Alta al voltant del Carrer Major, plaça de la Pagesia i Pla de la Seu.

En aquest sentit, la participació en la Processó l'any 2022 fou d'un total de 1.817 persones, de les quals unes 548 foren atxes. La relaxació de les restriccions de la pandèmia i la possibilitat de viatjar amb seguretat també va motivar una major mobilitat que molts participants habituals de la Processó van aprofitar.

El recorregut del tram final de la Processó s'hagué de modificar el Dilluns Sant, ja que al carrer Trinquet Nou hi havia un cable de servei de telefonia i una bastida d'obra que dificultava el pas normal dels passos. Així doncs, el recorregut tornà a passar pel Carrer Sant Oleguer.

Cal lamentar la retirada del Pas del Descendiment de la Creu a la sortida de la Baixada Misericòrdia pel trencament de l'eix d'unió del xassís amb la peanya i base del pas. No es va haver de lamentar cap accident personal i ràpidament es va traslladar el pas a l'església de Sant Agustí. La Congregació va continuar desfilant la resta del recorregut.

No hi va haver cap incidència negativa greu que activés el Pla d'Autoprotecció Urbana a banda de les habituals actuacions de caràcter lleu dels membres sanitaris (Protecció Civil i Creu Roja), amb algun trasllat amb ambulància a un centre hospitalari.

Recollida Misteris. Janet Calvo

2022: ANY DE RETROBAMENT I CONSOLIDACIÓ DE LA BANDA

Banda dels Aspirants de la Sang

Després de dos anys vivint la Setmana Santa des de casa, aquest 2022 ens va permetre tornar a viure-la de forma intensa. Amb assajos, sortides, exhibicions i processons que, encara lluny de la normalitat, ja permetien que ens tornéssim a trobar tots. Ha estat l'any del 20è aniversari de la Banda dels Aspirants de la Sang. Ha estat l'any on hem recuperat l'activitat, però també ens ha servit per continuar fent més germador. Alguns integrants de la Banda que no tocaven a exhibició hi van anar entrant a poc a poc. A més, amb poc temps d'assaig, no es va voler fer canvis en cap dels tocs de processó ni el de les exhibicions, per tant, vam consolidar allò que feia més de dos anys que no treballàvem.

Amb el fred del mes de febrer començàvem a assajar. La majoria de cops al Roqueral, però també a la platja del Miracle. Moments de retrobament als primers assajos. També d'agafar forces amb esmorzars quan és l'aniversari d'algú. Una tradició que no s'ha de perdre ja. Tot tornava a ser, de certa manera, normal. Els assajos servien per recordar el toc d'exhibició i també els de processó. Pel d'exhibició vam donar la benvinguda a diferents membres de la Banda que fins aquell moment només feien els tocs de processó.

La primera gran sortida que vam fer va ser la més esperada per tots. Anàvem a Logronyo, ciutat de vins i de tapes. Dues coses que no van faltar. Vam visitar la Calle Laurel i els seus voltants, degustant els millors vins i fent ruta pels restaurants. Però no només vam anar pel menjar i la festa. Principalment, vam anar a tocar. Ho vam fer pels carrers de la ciutat i sortint des de la imponent catedral de la ciutat. Vam anar fins a una plaça on vam tocar a sobre d'un escenari. Actuació de 10 i de volta a la catedral per uns altres carrers. L'actuació va ser del toc d'exhibició, però durant la desfilada en vam fer de processó.

Encara amb la ressaca emocional de Logronyo vam actuar en una iniciativa de l'Associació de Comerciants de la Via T pels carrers de Tarragona. Pel mig de la calçada i generant un embolic de nassos, però tornant a desfilant amb els tocs de sempre per la nostra ciutat. Després de dos anys. Vam anar fins a la Rambla Nova, on allà vam interpretar diferents tocs conjunts totes les bandes de la Setmana Santa tarragonina.

Un cop acabats els assajos i també les exhibicions, venia el pal de pallar. Tots esperàvem amb ganes les processons. La del Do-

lor de Dimecres Sant i la del Sant Enterrament del Divendres. Després de dos anys i dels assajos durant el 2022, volíem tornar a passejar per Tarragona al pas dels tambors. Totes les ganes ens van marxar quan els núvols i la pluja van fer acte de presència. Tot el dimecres plovent i la processó del Dolor cancel·lada. Estàvem amb tantes ganes que, tot i que estava plovent continuament i no feia l'efecte de parar, ens vam posar les vestes. Teníem esperances.

Superat el mal tràngol de no poder sortir el Dimecres Sant, vam encarar la processó de Divendres amb moltes ganes. Una processó lenta pels protocols ideats per l'Ajuntament de Tarragona per evitar estar molt de temps dins dels passos. Es va fer dura i feixuga. Però tot va valdre la pena per encarar la darrera pujada, a la Baixada Peixateria, amb el toc ràpid exclusiu de la Banda. En aquell moment marxa tot el cansament acumulat.

Posàvem punt final a una Setmana Santa especial. La de la recuperació i la consolidació. La de tornar a tocar i la de continuar creant un grup humà meravellós. Encarem el 2023, on la Banda fa 20+1 anys, amb moltes ganes de continuar creixent i de donar la benvinguda a aquest gran grup que s'ha creat a més gent que vulgui participar de la Setmana Santa tarragonina.

Banda dels Aspirants de La Sang. Janet Calvo

JUNTA DIRECTIVA 2023

PREFECTE

Mn. Josep Queraltó Serrano

SOTSPREFECTE

Rafel Pintado Simó

PRIOR

Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros

MAJORAL 1r

Ramon M. Mullerat Prat

MAJORAL 2n

Xavier Guinovart Castan

MAJORAL 3a

Montserrat Boada March

SECRETÀRIA

Maria Grau Alasà

SOTSSECRETARI

Oriol Ventura Pedrol

VOCAL ECLESIASTIC 1r

Mn. Joaquim Fortuny Vizcarro

VOCAL ECLESIASTIC 2n

Mn. Joaquim Gras Minguella

VOCAL ECLESIASTIC 3r

Mn. Borja Martín Sánchez

VOCALS

Daniel Pallejà Blay

Ferran Vilalta Escobar

Josep Ciurana Moncusí

Ricard Pineda Aixelà

Esteban Ros Macià

Jordi Queralt Teixell

Antonio Duarte López

Manuel Alluè Martínez

Jordi Romeu Moreno

MEMBRE HONORÍFIC DE LA JUNTA

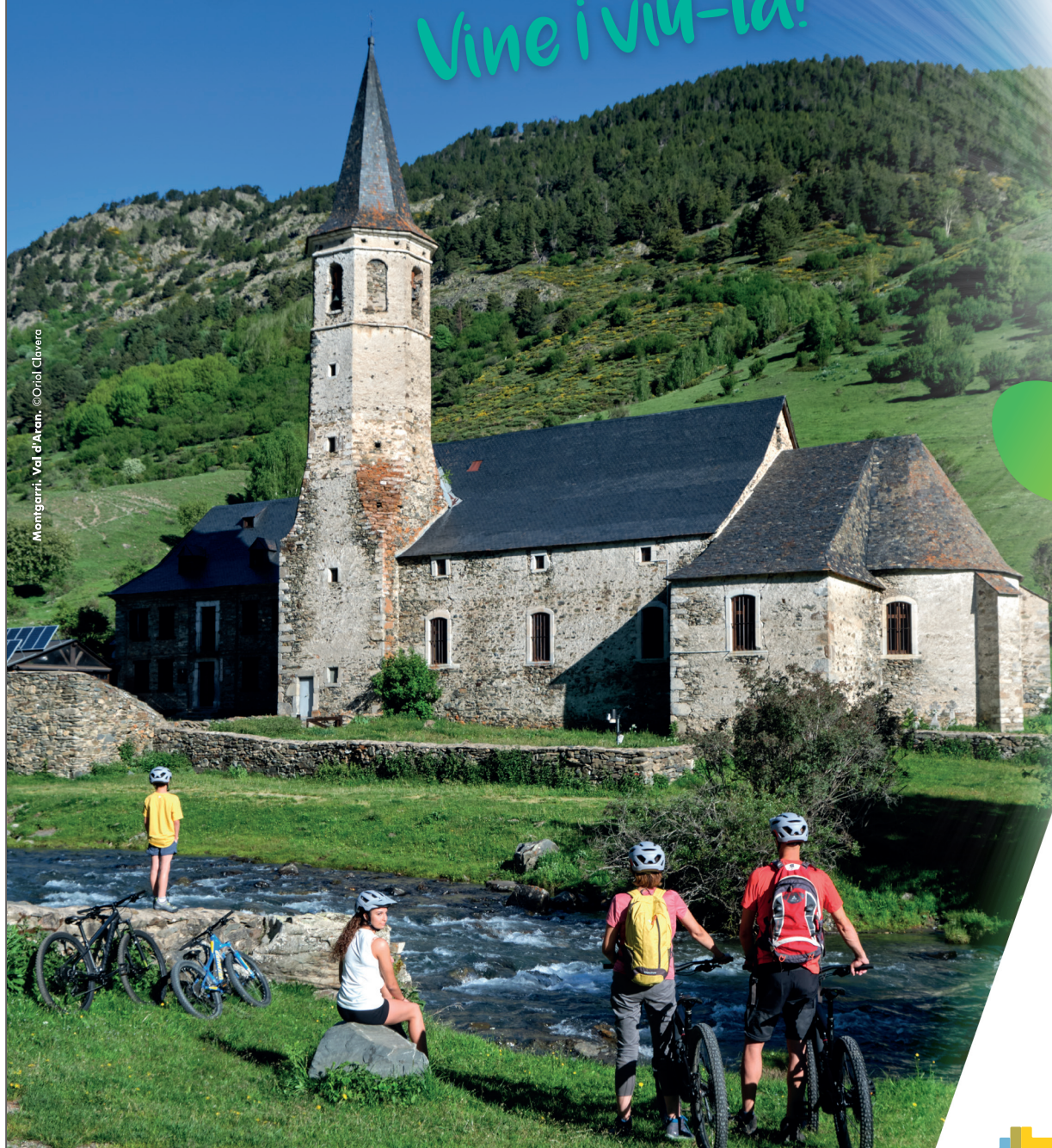
José M. Rosell Saurina (cong. núm. 1)

Lleida t'espera de nou

Vine i viu-la!

AUTÈNTICA
DIFERENT
NATURAL

Montgarri. Val d'Aran. © Oriol Clavera

**Retroba't amb la natura.
Viu el Pirineu i les Terres de Lleida!**

BIOSPHERE
certified destination

Diputació de Lleida
Patronat de Turisme

aralleida.cat

1884

*Y*ZAGUIRRE

VERMOUTH

Way of Life!

moto sport
BUSQUETS

Avda. Prat de la Riva, 31 - Tarragona

servirepro
SERVEIS GRÀFICS

Impressió Digital

(fulletons - estampes - punts de llibre - targetes, etc.)

Expositors

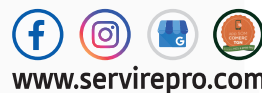
Digitalització de documents

Lones i Pancartes

Personalització de productes

(samarretes - tasses - xapes - lanyards - polseres)

C/ Pare Palau, 8, local 1 | 43001 Tarragona
Tel. 977 22 50 10 | servirepro@servirepro.com

carrión
ARQUITECTURA
CONSTRUCCIÓN

Carrer d'Eivissa, 3 · 43005 TARRAGONA
650 423 783 · info@carrion.cat

www.carrion.cat

- Mecánica Integral
- Electricidad y Electrónica
- Inyección Gasolina y Diesel
- Análisis y Diagnóstico
- Climatización
- Mantenimiento General

Vía Augusta, 6 - 43003 TARRAGONA - Teléfono 977 23 27 23 - Fax 977 24 52 77

www.tarracograu-dtcoplus.com - gestion@tarracograu.com

el Solet

En 'El Solet' encontrarás:

- Menú diario P.V.P. 10,50 €
- Desayunos de tenedor.
- Celebraciones para grupos,
- Cumpleaños, encuentros, ... nos adaptamos a su interés.

Contacta con nosotros en el 656 437 090,
pide información sin compromiso.

*Abrimos todos los días,
incluido festivos.*

Pare Iglesias 3
Tarragona
Tel. 656 437 090
[inmaelsolet.facebook](https://www.facebook.com/inmaelsolet)

òptica Fullana

compromís amb els teus ulls

Rambla Nova, 88 - Tel. 977 23 42 51 - info@opticafullana.com - TARRAGONA

CLOSA[©]
OFTALMÒLEGS

dades & serveis
ASSESSORIA

Laboral
Fiscal
Jurídic
Comptable
Mercantil

www.dadesiserveis.es 977 238 112

Gelateria Italiana Olivier

Rambla Nova, 54

43001 TARRAGONA

Tel. 977 233 133

ASSOCIACIÓ D'EMPRESARIS
D'HOSTALERIA
DE LA PROVÍNCIA DE TARRAGONA

40 anys
RECOLZÀNT-TE

Hostatgeria de Poblet
ALLOTJA'T A L'ÚNIC HOTEL UBICAT DINS EL RECINTE DEL MONESTIR

Hotel
Hostatgeria
Monestir de Poblet

www.hostatgeriadepoblet.cat

Tel: 977 65 37 34
Ctra El Catllar - Tarragona T203
43764 El Catllar

FC fcmaterials@gmail.com
Materials de la Construcció

**Construccions i
Excavacions FC**

fcconstruccions@gmail.com

Ferreteria el Catllar
ferreteriaelcatllar@hotmail.com

Successors de J. Moncunill S.L.

Fundat l'any 1939

Instal·lacions d'Aigua, Llum i Gas

CIF B-43.539.352

Rambla Vella, 47-49

43003 TARRAGONA

Tel. 977 23 34 03

j.moncunill1939@gmail.com

CALÇATS

NÚRIA

SABATES, SABATILLES
I ESPARDENYES DES DE 1943

Canyelles, 10

Teléf. 977 23 92 15

43001 TARRAGONA

V i A
1979

G A L E R I A

R E S T A U R A C I Ó

M A R C S

OS PNEUMÀTICS
SEVIL

Reial, 34 - Tel. 977 21 16 26

Pol. Ind. Francolí, pl. 26

Tel. 977 54 96 26

43004 TARRAGONA

Ctra. N-340, Km. 1.189

Tel. 977 66 15 16

43700 EL VENDRELL

Tarragona

*Quiosc Rambla Nova, 53
Quiosc Plaça Verdaguer
Carretera Cementiri, 5
Telèfon: 977 22 63 55*

el loro de la negrita

C/ Governador González, 25 - 43001 TARRAGONA - Telf. 977 915 717
info@ellloro.com f@elllorodelanegrita @elllorodelanegrita

Xavier Pagès Artuñedo

Carrer de la Merceria, 17
43003 TARRAGONA

Telèfon 977 234 625

www.casacorderet.cat
info@casacorderet.cat

50 ANYS FIDELS A LA IMATGE
AMB SOLUCIONS TÈCNICAMENT IMPRESSIONANTS

 EQUIPS D'OFICINA
GUIVERNAU
INNOVACIÓ TECNOLÒGICA I ACTITUD DE SERVEI

50 ANYS
AL SEU SERVEI
- Des de 1970 -

Sistemes audiovisuals. Impressió & multifunció. Primeres marques.

Estanislau Figueres, 33 · Tarragona · Tel. 977 218 331 · info@guivernauequips.com · www.guivernauequips.com

Teixido

ÒPTIQUES

f @ + www.opticateixido.com @opticateixido
optometria · audiologia · teràpia visual
tecnologia dels sentits

Reus · Tarragona · Valls · Sant Pere i Sant Pau

Tecla

COMUNICACIÓ
MARKETING DIGITAL
636.384.304
teclacomunicacio@gmail.com

Social Media - Disseny gràfic - Fotografia - Esdeveniments
Formació - Publicitat - Edició - Maquetació

La botiga de la Setmana Santa a Tarragona

Cucurulles - Guants - Atxes - Cordons - Encens
Medalles - Instruments - Accessoris - Detalls

c/ Francesc Bastos, núm. 6, 7è 1a
43005 - Tarragona
977.212.006
www.trofeusbadia.com
info@trofeusbadia.com

TALLER MECÀNIC SANS CAMILO

REPARACIÓ GENERAL DE L'AUTOMÒBIL

Mecànica General	Aire condicionat
Diagnòstic d'avaries	Electricitat
Pre ITV	Frens
Pneumàtics	Alineació
Amortidors	

C/. Pin i Soler, 8 · 43002 TARRAGONA
www.sans-camilo-motors.es

Tel. 977 21 79 59
Mob. 607 90 42 16

MASCHIOPACK IBERICA, S.L.

www.maschiopack.es

Av. Països Baixos, Illa 2, parc. 5.2

Pol. Industrial Constantí

43120 CONSTANTÍ (Tarragona)

Tel. +34 977 524 318

Direcció Tècnica
Jordi Millan Martinez

GABINET DE:

- **ENGINYERIA TÈCNICA**
- **ASSESSORIA D'EMPRESES**

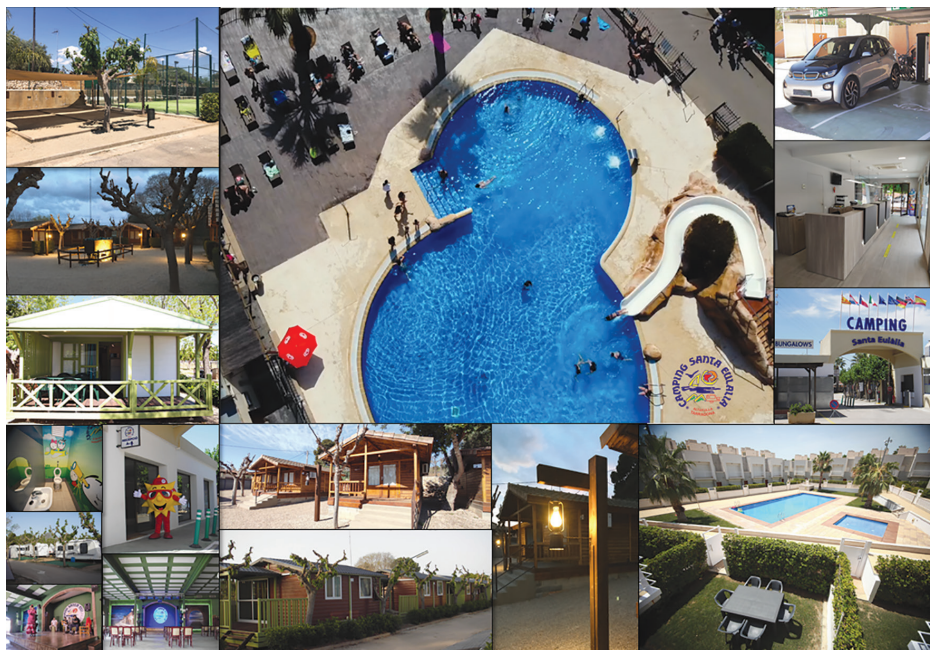
C/. Pere Martell, 39, desp. 3 - 43005 TARRAGONA

Tel. 977 222 604 - Fax 977 238 991

www.tecser.com - E-mail: tecser@tecser.com

Ctra. de la platja, s.n.
43893 Altafulla (Tarragona)
Costa Daurada – KT000098
GPS.: 41.8.18N / 1.22.57E
info@campingsantaaulalia.com
www.campingsantaaulalia.com
Tel. +34 977 650 213

**CARNISSERIA · XARCUTERIA · GOURMET
PLATS CUINATS · CONSERVES · VINS**

VALL DE L'ARRABASSADA
C/ Salvador Espriu 4
43007 Tarragona
Tel. 977 59 85 97

PLAÇA VERDAGUER
C/ Emperador August 1
43003 Tarragona
Tel. 977 27 92 69

www.colet.es

La Diputació
suma

 equilibri arrelament cooperació cultura sostenibilitat xarxa oportunitats formació

Més cooperació.
Més eficiència.
Més servei. Si sumem
hi guanyem tots.

